תנ״ך · אחרונים · מנחת שי · כתובים

מנחת שי על איוב

רבי ידידיה שלמה רפאל נורצי

ספריית אור ברסלב · or-breslev.co.il

מנחת שי על איוב

רבי ידידיה שלמה רפאל נורצי

מקור הטקסט: ספריא · רישיון: לפי המהדורה: נחלת הכלל או Creative Commons

התכנים שלפניכם נאספו, מוינו, סוננו ונערכו בעמל רב ובמסירות על ידי צוות פרויקט 'אוצריא' (otzaria.org).

לקריאה באתר, עם המפרשים והמקורות ליד כל שורה: https://or-breslev.co.il/library/מנחת-שי-על-איוב/
הקובץ נוצר ב־16 בנובמבר 2026 מגרסה v38-202611160902 של הספרייה.

תוכן העניינים

פרק א 4
פרק ב 4
פרק ג 5
פרק ד 6
פרק ה 6
פרק ו 8
פרק ז 10
פרק ח 11
פרק ט 12
פרק י 14
פרק יא 15
פרק יב 15
פרק יג 17
פרק יד 18
פרק טו 20
פרק טז 21
פרק יז 22
פרק יח 23
פרק יט 24
פרק כ 25
פרק כא 26
פרק כב 27
פרק כג 29
פרק כד 30
פרק כה 31
פרק כו 31
פרק כז 32
פרק כח 32
פרק כט 33
פרק ל 35
פרק לא 36
פרק לב 39
פרק לג 40
פרק לד 42
פרק לה 43
פרק לו 44
פרק לז 45
פרק לח 46
פרק לט 48
פרק מ 49
פרק מא 50
פרק מב 52

פרק א

פסוק א
איש. טעם המלה תביר:

פסוק ב
ושלוש. בהרבה מדוייקים מלא וא"ו וכן במסורת פרשת בלק ויחזקאל מ"א שלוש ה' מלאים וכו' וכל כתובים דכוותא מלאים:

פסוק ג
שבעת אלפי צאן. השי"ן במאריך לבן אשר וכן הוא בספרים כ"י מדוייקים ויש מי שנקד הבי"ת בשוא ופתח וטעה כי השוא נח:
שבעת אלפי צאן ושלשת אלפי גמלים. ד' אלפי דסבירים אלפים וסימן במקרא גדולה פ' כי תשא וב' מנהון בהדין פסוקא:

פסוק י
הלא את. אתה קרי:

פסוק יא
שלח נא. בגעיא:
בכל אשר לו. בדפוס ישן בכל בחולם וגלגל ואין לחוש עליו:

פסוק יח
עד זה מדבר וזה בא ויאמר בניך ובנותיך. עד זה בפתח:

פסוק כא
יצתי. ליתי חסר אל"ף:

פרק ב

פסוק ה
אולם שלח. בגעיא:

פסוק ז
עד קדקדו. ועד קרי:
קדקדו. עיין מ"ש בשמואל י"ד:

פסוק ח
להתגרד. בדלי"ת רש"י:

פסוק יא
הבאה עליו. זהו א' מן השלשה מלעיל ע"פ המסורת:
הבאה עליו. בדפוס ישן כתיב אליו ואין לסמוך עליו:

פרק ג

פסוק א
ויען איוב ויאמר. בפתח גדול ומלעיל וכן במסורת חשיב צ"א ויאמר פתחין ומלרע וכל ויען ויוסף דאיוב דכוותא אבל הם כולם מלעיל וכן במכלול דף קי"ג ובספר הבחור מאמר ב' עיקר ו':

פסוק ד
יהי חשך. בגעיא:

פסוק ה
תשכן עליו. כן הוא בספרים מדוייקים ולב"א בקמץ חטוף:
כמרירי יום. כ"כ:

פסוק ו
אל יחד. דגש הדל"ת לתקון הקריאה לפי שהמלה מלעיל ואילו היתה מלרע היתה כמו ולא יחס לו רד"ק שרש אחד ובמכלול דף קי"ב:

פסוק יד
חרבות. בחטף קמץ:

פסוק טו
הממלאים. כן כתיב והוא קל וכ"כ לוית חן פ' י"ג שער ד' ובמסורת ג' בקריא והממלאים למני ממסך (ישעיהו ס"ה:י"א) הממלאים בתיהם כסף. הממלאים בית אדניהם (צפניה א':ט'):

פסוק יח
קול נגש. במקצת מדוייקים חסר וא"ו וכן ראוי. דבמסורת דניאל י"א נמסר נוגש ב' מלא וסימן ממנו יצא כל נוגש (זכריה י':ד') ועמד על כנו מעביר נוגש שם בדניאל:

פסוק כה
ולא נחתי. בגעיא:
ויבא רגז. במקצת ספרים כ"י הטעם ביו"ד בלי ספק וכן הוא בחילופים לב"א ובחילופים כ"י מצאתי שגם לב"נ הטעם ביו"ד אלא שהוא בגלגל ולב"א במאריך:

פרק ד

פסוק ב

הנסה הדבר. בספרים שלנו הדל"ת רפויה כמנהג ובעל לשון למודים ובעל מקנה אברהם כתבו בכלל אתי מרחיק שיצאו מעטים מן הכלל ומנו בתוכם הנסה דבר ונראה שאמרו כן על אליך תלאה שהתי"ו בדגש אע"פ שהמלה מלרע וכן מצאתתי במקצת ספרים מדוייקים אבל במקצתם התי"ו רפויה כמנהג:

ועצר. העי"ן בשוא לבדו מכלול דף מ"ט ולוית חן שער א' פ' י' ושער ג' פ' י"ט וכן כתבו המדקדקים אחרים:

פסוק יג

בשעפים. בדגש הפ"א:

בנפל. הפ"א רפה:

פסוק טו

יעמד. העי"ן בשוא ופתח:

ולא כיר. הוא"ו בגעיא ואין טעם אחרר בלמ"ד:

פרק ה

פסוק א

קרא נא. הקו"ף בגעיא:

יהרג כעש. בשי"ן כמו בסמ"ך וזהו אחד מן ד' כתיב בשי"ן בלישנא ובמסורת הושע סי' ב' נמסר סי' מן כל מלין דכתיבין שי"ן וקריין סמ"ך:

פסוק ג

אני ראיתי. האל"ף בגעיא בס"ס וכן הוא בחילופים לב"א ועיין מ"ש במשלי כ"ו:

נוהו פתאם. רפה הפ"א:

פסוק ד

וידכאו. בדפוסים ישנים מנאפולי ושונצין כתוב וידכאו ולא מצאתי כן בספרים כתובי יד שלפני וראיתי לגאון ר' שמעון בר צמח בפי' אוהב משפט שלו שהביא שתי הגרסאות וכן כתב וידכאו הוא מבנין התפעל והיה ראוי היו"ד בחירק והדלת בדגש אלא שהוטלה תנועת היו"ד בחירק והדל"ת דגושה וכן כתבוהו ר' יונה ור' דוד קמחי בספר השרשים עכ"ל:

פסוק ה
ושאף. י"ס שכתוב בהם ישאף ביו"ד וקרי ושאף בוא"ו ואין לסמוך עליהם יען לא נמנה זה במסורת עם מלין דכתיבין יו"ד בריש תיבותא וקריא וא"ו:

פסוק ז
יולד. נכתב בוא"ו עם הדגש והם שלשה במסורת:

פסוק ט
עשה גדלות ואין חקר נפלאות עד אין מספר. ב' פסוקים בסיפרא מטעין בהון וסי' קדמאה עשה גדלות ואין חקר נפלאות. תנינא בסי' ט' עשה גדלות עד אין חקר ונפלאות. וא' פסוק סימן ונע"ו מים עד ים:

פסוק י
ושלח מים. במקצת מדויקים מס"ס כתוב בשני טעמים:
חוצות. כן ראוי להיות עפ"ה דפרשת בלק:

פסוק יב
ולא תעשנה. הוא"ו בגעיא:
תושיה. בקצת ספרים חסר וא"ו והמסורת מסייעם דבישעיה סי' כ"ח ובמשלי סי' ח' נמסר סי' מן ז' מלאים בלישנא ואין זה מכללם:

פסוק יד
ימששו. קלה השי"ן ברוב הספרים והיו"ד בגעיא:

פסוק טז
ועלתה. מתחלפת ועולתה מלא וא"ו:

פסוק יז
יוכיחנו. במקצת ספרים חסר יו"ד אחר כ"ף:

פסוק יח
וידו. וידיו קרי:

פסוק יט
יצילך. ברוב המדוייקים הכ"ף דגושה:

פסוק כא
משר. ברוב המדוייקים חסר וא"ו:
כי יבוא. הספרים מתחלפים ולפי המסורת מלא:

פסוק כה
ידעת כי רב. הוא"ו בגעיא בס"ס:

פסוק כו
תבוא. נכון להיות מלא וא"ו עפ"ס דאיוב סימן ב' כי לא נמנה זה עם החסרים שם:

פסוק כז
חקרנוה כן היא. בס"ס המדוייקים מלת כן בסגול ודגושה מדין אתי מרחיק וכן כתוב במכלול דף ק"ז אעפ"י שמלת כן היא מלה זעירא אחר שהיא סמוכה למלת היא לא היה לה להיות משפטה כמשפט מלה זעירא אלא שכן מצאנו אותה דגושה ועיין מ"ש גם במזמור ע"ז על גאלת בזרוע:

פרק ו

פסוק ב
כעשי. בשי"ן כמו בסמ"ך והעי"ן בשוא לבד:

והיתי. והותי קרי:

במאזנים. הבי"ת בגעיא:

ישאו יחד. אין דגש ביו"ד:

פסוק ה
הינהק פרא. היו"ד במאריך בספרים כ"י:

לנגוע. יש חילופים בספרים והנכון כי הוא מלא וא"ו עפ"ה כמו שנמסר בפרשת וירא במ"ג:

פסוק ח
תבוא שאלתי. י"ס שהשי"ן בשוא והאל"ף בצירי ובמדוייקים השי"ן בסגול והאל"ף בחטף סגול וכן בשרשים:

פסוק יג
ותשיה. במקצת ספרים חסר וא"ו בתר תי"ו ונכון לעשות כן עפ"ה דמשלי ח' שאין זה מן ז' מלאים בלישנא הנמנים שם:

פסוק יד
למס. המ"ם בקמץ:

פסוק יט

ארחות תמא. חסר יו"ד אחר תי"ו ע"פ המסורת דישעיה כ"א וטועים הכותבים אותו מלא יו"ד:

הליכת. חסר וא"ו אח כ"ף עפ"ה דתילים ס"ח:

שבא. בס"א כתוב שוא בוא"ו ואין לחוש אליו:

קוו למו. בספרים כ"י במקף בין שתי המלות ובלא טעמף אחר במלת קוו:

פסוק כא

הייתם לו. נפל המלוקת גדול בין הספרים ולא ראי זה כראי זה ואין צד שוה ביניהם במקצת כתוב לא באל"ף ואין בהם קרי וכתיב כלל ובמקצתם כתוב לו בוא"ו ובהרבה מהם כתיב לא בא' וקרי לו בוא"ו וגם ר' אברהם פריצול פי' שני פירושים א' באל"ף וא' בוא"ו וגירסא זו אינה מאושרת בעיני לפי שלא נמנית תיבה זו עם ט"ו תיבות הכתובות לא בא' וקריין לו בוא"ו בפ' שמיני והגירסא הישרה אצלי היא הכתובה לו בוא"ו בלא שום קרי וכתיב שכן פירשו רובי המפרשים וכן מצאתי בחילופים שבין מערבאי ומדינחאי דלמערבאי הייתם לו בוא"ו ולמדינחאי הייתם לא כתיב לו קרי וידוע דקים לן כמערבאי:

תיראו חתת. בס' מוגה מלא יו"ד וכ"כ רד"ק בשרש ירא תיראו חתת ותיראו שניהם כתובים ביו"ד וזה שלא כדברי הלונזאנו שכתב בפרק הליכות שבא תראו חסר יו"ד:

פסוק כב

הכי אמרתי. הה"א בגעיא בס"ס:

הבו לי. כל הבו טעמם בביי"ת בר מן דין דטעמא בה"א וכן במסירת ריש פרשת האזינו גם בסוף מסרה גדולה נמנה בשיטא חדא דכל חד וחד מלעיל ולית דכוותיה:

שחדו. עיין מ"ש בשופטים ה' ואיוב ל"ג:

נואש. בספר כ"י נגררה הוא"ו ומסור עליו לית חסר אמנם בשאר ספר ס מלא וכן במסורת ירמיה י"ח נמסר נואש ד' ואין הפרש ביניהם במלא וחסר:

פסוק כט

ושבי. ושבו קרי:

פסוק ל

אם חכי לא יבין הוות. מסורת סוף פרשת מטות כל הוות מלא בר מן ג' חסר וסימן הות לאביו בן כסיל (משלי י"ט:י"ג). שקר מזין על לשון הות (משלי י"ז:ד'). אם חכי לא יבין

הות בתראה פליגא ע"כ. ובכל ספרים מדוייקים זה דאיוב בשני ואוי"ן והגרסא הישרה כמ"ש במסורת משלי י"ט ומשלי י"ז הות ב' חסר והם השנים במשלי כדלעיל:

פרק ז

פסוק א

על ארץ. עלי ארץ קרי:

פסוק ה

וגיש. וגוש קרי ובספרים ישנים ספרדים מסור עליו ית גימ"ל זעירא וכן הוא באלפ"א בית"א מאותיות קטנות:

פסוק ו

ימי קלו. מלעיל וכן וימי קלו מני רץ בסימן ט' ועיין מ"ש בפרשת נח על כי קלו המים:

פסוק ח

עין ראי. בס"א כ"י וגם בדפוסים ישנים הטעם באל"ף אמנם בס"ס המדוייקים הטעם ברי"ש וכן דינו כי הוא שם בשקל צורי חולי וכמוהו וכל בשרו מראי (איוב ל"ג:כ"א). יפה עינים וטוב ראי (שמואל א ט"ז:י"ב) כמ"ש רד"ק שם. ובמסורת פרשת לך לך ראי ו' בחולם וסימן הגם הלם. על כן קרא לבאר. ויצחק בא מבא. וישב יצחק עם באר לחי. והוא אדמוני עם יפה עינים. לא תשורני עין ראי. וחד אתה אל ראי בחטף קמץ ע"כ. ד' קדמאי מלרע שהם לדעת קצת מדקדקים פעל עם כנוי המדבר בעדו. וי"א שהם שם עם כינוי המדבר ג"כ כלומר נבואתי וכתב רד"ק שזהו הנכון וב' בתראי מלעיל דאמרן וכן אתה אל ראי שהוא בחטף גם הוא שם כלומר אל ראות בשקל צרי עני וכ"כ הראב"ע:

פסוק י

ולא יכירנו עוד. כן הם הטעמים בספרים כ"י לא כמו שנמצא בדפוסים בכתף ימין ומיושב על מלת יכירנו:

מקומו. מלא וא"ו על פי המסורת דריש עזרא ודכוותיה בלישנא אף לזאת יחרד לבי ויתר ממקומו בסימן ל"ז ושארא דאיוב חסר וכל מקמו דאורייתא דכוותיה חסר ודכוותיה בלישנא אל יצא אי שממקמו ועיין מ"ש בסי' י"ד:

פסוק יא

אחשך פי. בקמץ חטוף והחי"ת בחטוף סגול ברוב הספרים:

אדברה. האל"ף בגעיא בס"ס:

פסוק יב
היה אני. הה"א בגעיא ס"ס ולא יתכן דגש ביו"ד:

פסוק יח
לרגעים. כן כתוב בלא וא"ו בתחלת המלה וד' הם במסורת:

פסוק יט
כמה. מלרע כמ"ש במזמור ע"ח:

פסוק כ
מה אפעל. העי"ן בפתח:
למה שמתני. כל למה רפי טעמו למטה בר מן דין דהוא לעיל אע"ג דרפי וחשיב ליה בעל המסורת בשטא חדא דכל חד וחד מלעיל ולית דכוותיה זיל קרי בסוף מסרה גדולה דילן:
ואהיה עלי למשא. זהו אחד מן י"ח פסוקים תקון סופרים והיה לו לזמר עליך אלא שכינה הכתוב הראב"ע ורלב"ג ומדרש ילמדנו ומכילתא פרשת בשלח וספרי פ' בהעלתך ומסורת וכבר ביארתי ענין זה בארוכה בזכריה ב':

פרק ח

פסוק ב
תמלל אלה. בלא מאריך בלמ"ד:

פסוק ג
יעות צדק. לפי מה שמצאתי בנוסח כ"י בחילופי ב"א וב"נ לב"א יעות בצירי הוא"ו ובמאריך ובלא מקף בין שתי המלות ולב"נ יעות צדק בסגול הוא"ו ובלא מאריך ובמקף וכן ראיתי בשתשי מקראות כ"י כב"א:

פסוק ד
חטאו לו. החי"ת במאריך:

פסוק ח
לדור רישון. ביו"ד לבד מקום אל"ף ונמצא הריאשון אדם תולד (איוב ט"ו:ז') באל"ף וביו"ד האל"ף שרש והיו"ד למשך שרשים שרש ראש ונימוק המדקדק במכלול דף רכ"ב:
יכונן לחקר אבותם. כך הם הטעמים במקצת מדוייקים:

פסוק י
יוצאו מלים. במקצת מדוייקים כ"י מלא וא"ו וחסר יו"ד גם במסורה פרשת שלח לך וביחזקאל כ"ח נמנה עם מלין מיוחדים דחסרים יו"ד בלישן יציאה:

פסוק יא

היגאה גמא בלא בצה. הה"א נחה:

ישגא אחו. בסי"ן ובאמת כי בספרים רבים כתוב ישגה בה"א כמו שהוא ואחריתך ישגה מאד דלעיל וכן במסורת ישגה ג' וסימן כארז בלבנון ישגה. ואחריתך ישגה מאד. ישגה אחו בלי מים. אבל רד"ק כתב בספר השרשים שזה באל"ף מקום ה' וכן כתבו אחריו בעל מכלל יופי ובעל הלשון. וכן מצאתי בס"א מדוייק כ"י ישן ובקצת דפוסים ישנים וכדאי הוא רד"ק לסמוך עליו והמסורת שהבאתי למעלה אם היתה כתובהכן בספרי רד"ק צ"ל שלא לענין האותיות נאמרה רק על קריאת המלות כמנה בכמה מקומות:

פסוק טו

יחזיק בו. החי"ת בשוא ופתח:

יונקתו. בספר אחד חסר וא"ו אחר יו"ד:

פסוק כ

הן אל. בכל ספרים כ"י שלפני הה"א בסגול כחברו שלמעלה ממנו וכן הגיה בעל אור תורה בספרו אבל במסורת שלפניו לא נמנה זה עם אותם שהם בסגול:

פסוק כא

עד ימלה. בדפוס נאפולי כתוב ימלא באל"ף וכן בפי' איוב כ"י ישן לא ידעתי המחבר כתב ימלא באל"ף ואח"כ כתב וי"ס שכתוב ימלה בה"א תמורת אל"ף ע"כ. ולשונו אחרון עיקר שכן הוא דעת רד"ק וכן במסורת לית כתוב ה"א וגם בסוף פרשת צו ותילים כ' נמסר ימלא ז' ו' כתיב אל"ף וא' כתיב ה"א וזהו מה שכתוב בה"א:

ושפתיך תרועה. במדוייקים כ"י התי"ו רפויה שאין טעם מפסיק במלת ושפתיך:

פרק ט

פסוק ח

במתי ים. במקרא גדולה נכתב בגליון בספר מוגה במתי עב ע"כ. וסר מוטעה הוא זה:

פסוק ט

למשפטי. בכל ספרים שלפני חסר וא"ו אחר שי"ן ותמיהני שבמהלך שבילי הדעת בבנין פועל הכבד מהשלמים כתוב שהוא בוא"ו:

פסוק י

עשה גדלות וגו'. ב' פסוקים מטעין בהון בסיפרא עיין לעיל סימן ה':

פסוק יב
ולא אבין. הוא"ו בגעיא:

פסוק יג
תחתו. תחתיו קרי והוא חד מן ד' כמ"ש בשמואל ב' ב':

פסוק כ
תם אני ויעקשני. נשתתף עם הקמץ מאריך וכן תם אני שבסמוך ועיין מ"ש בפרשת בראשית אצל כי שת לי:

פסוק כג
למסת נקיים. במקצת מדוייקים בשני יודי"ן וכן נכון על פי המסורה שנמסר ב' נקים חסר יו"ד ואין זה מהם:
ביד רשע. הבי"ת בגעיא:

פסוק כד
אפוא מי הוא. בספרים מדוייקים כתיב אל"ף פ"א וא"ו אל"ף אבל בשרש אף נמנו ד' אפו כתוב בוא"ו על פי המסורת והקבלה וכולם באיוב והראשון שבהם אם לא אפו ונראה שהוא זה כי הוא הראשון גם לפי סדר הכתובים וגם במסרה קטנה מסור עליו ד' כ"כ וכן במכלל יופי כתוב על זה נכתב בוא"ו על פי המסורת והקבלה ובעזרת העוזר מצאתי בירורו של דבר כי שיבוש נפל בספרי השרשים שהשמיטו וא"ו מן מלת אם. והמכלל יופי ואחרים טעו מפני שראו אם לא אפו בראשונה בשרשים וחשבו כי הוא זה ואין הדבר כן שהוא פסוק ואם לא אפו מי יכזיבני בסוף סימן כ"ד וכן בשרשים כ"י ישן כתיב ואם בוא"ו ואל יבא שום אדם להכזיבני בזה כי המסרה מפורשת בפרשת וישב כמו שכתבתי וכן מצאתי במסרה כ"י לשון קצר אפו ד' חסרים אל"ף ואינון בסיפרא וסימנהון ואיה אפו: (יז)דעו אפו. מי יתן אפו (י"ט) יכזיבני בסימן כ"ד:

פסוק כה
וימי קלו. בעל פתח דברי מנאו עם אותם שהם מלעיל בדף פ"ו ועיין מה שכתבתי לעיל סימן ז' על ימי קלו:

פסוק כט
למה זה. מאריך בלמ"ד:

פסוק ל
במו. במי קרי:
והזכותי בבור. במקצת ספרים שתי המלות מלאים וא"ו וחילופים אחרים יש:

פסוק לא
שבטו. במקצת ספרים לית טי"ת רבתי וי"א טי"ת דטוב שם משמן וי"א טי"ת דותרא אתו כי טוב:
אל תבעתני. בא פתח גדול תחת קמץ קטן והנו"ן דגושה לתפארת ההפסק והראוי תבעתני מכלול דף מ"ג ולוית חן פ"ה שער ו' בהגהה:
אדברה ולא איראנו. האל"ף בגעיא בס"ס:

פרק י

פסוק ב
על מה תריבני. מלת על בגלגל:
ולחטאתי. הוא"ו במאריך:

פסוק ט
ואל עפר. בגעיא הוא"ו בספרי ספרד וכן הוא בחילופים לבן אשר:

פסוק יא
תשכבני. לית וחסר וכתיב שי"ן:

פסוק יג
צפנת בלבבך. הבי"ת רפויה במדוייקים ואין כאן דין אתי מרחיק שאין הטעם בתנועה הראשונה:

פסוק טז
אללי לי. מלרע כמ"ש במיכה ז':

פסוק יז
ותרב כעשך. בס"א כ"י ובדפוס נאפולי כתוב כעסך בסמ"ך וטעות הוא בידם שזהו א' מן ד' דכתיבין שי"ן בלישנא ע"פ המסורה ונודע עוד ממסרה אחרת שזה כתוב בשי"ן שכן אומרת כעסך ב' חד כתיב סמ"ך וחד כתיב שי"ן וסימן והפר כעסך עמנו תילים פ"ה. ותרב כעשך עמדי:

פסוק כ
יחדל. וחדל קרי:
ישית. ושית קרי:

פרק יא

פסוק ה
ואולם. הוא"ו בגעיא:

פסוק ו
ויגד לך. במדוייקים הגימ"ל בסגול ויש מאריך ביו"ד במקצתם:
לתושיה. הלמ"ד בגעיא:

פסוק ט
ארכה. חד מן ג' חסרים ודגשים:
מדה. לית מפיק ה"א וכן הוא במסורת גדול ושרשים:

פסוק טו
מצק. חסר וא"ו על פי המסורת והצד"י בקמץ בכל ספרים שלפני. ובמכלול דף רל"א ובא בלי סמיכות פתח והיית מצק בפתח במקצת ספרים ובמסרה אין פתח כי אם מצק נחשת (מלכים א' ז'):

פסוק טז
כמים עברו. במקצת ספרים מדפוסים ישנים וכ"י הכ"ף בפתח אבל בכל ס"ס בשוא וכן במסורת נחשב זה עם ג' רפין וסימנהון בירמיה סימן נ"א:

פסוק יז
תעפה. נמסר עליו ברוב המדוייקים לית וחסר:

פסוק יח
ובטחת. בס"ס יש מאריך בוא"ו מלבד הימנית:

פסוק יט
ורבצת. בס"ס הוא"ו בגעיא:
מנהם. הנו"ן דגושה והמ"ם בחירק:

פרק יב

פסוק ג
כמוכם. בגעיא הכ"ף:

פסוק ד
שחק לרעהו. חק קדמאה דפ' חסר ותניינא מלא וכן במסורת ירמיה סימן כ' והארכתי בזה בירמיה סימן מ"ח:
לאלוה. הלמ"ד בסגול:

פסוק ה
לעשתות. במקצת ספרים בחולם והם משובשים כי במדוייקים הם בוא"ו שורק וכן כתב רד"ק בשרשו שהוא בפלס עבדות:
ואולם. הוא"ו בגעיא בס"ס:

פסוק ז
ותרך. ברוב הספרים נמסר על זה ועל שפסוק הנמשך ב' וחסר:

פסוק יא
הלא אזן. בס' מדוייק מטוליטולא הה"א בגעיא:

פסוק טו
ויבשו. ר' יונה כתב כי הוא בחירק הוא"ו ונוח היו"ד ויבשו ואנחנו לא מצאנוהו כן בספרים מדוייקים כי אם בשוא הוא"ו וחירק היו"ד רד"ק במכלול דף קי"ז ובשרשים:
ויהפכו. הפ"א נחה כמ"ש בשמואל א' כ"ה:

פסוק יז
ושפטים. הוא"ו בגעיא:

פסוק יח
ויאסר אזור. האל"ף בשוא לבדו כמ"ש בפ' מקץ:

פסוק כ
לנאמנים. האל"ף בחטף סגול ברוב הספרים:

פסוק כג
משגיא לגוים. החכם יחייא פירשו מענין שגגה וכן פי' הר"ב ר' משה אלשיך וכן דרשו במכילתא פ' בשלח בעל צפון נשתייר מכל היראות ששלהן בשביל לפתות לבן של מצרים להטעותן שהוא הציל את עצמו ועליו הוא אומר משגיא לגוים ויאבדם ואיתא נמי בשמות רבה פרשה ט"ו וכי לא היה הקב"ה יכול להציל ישראל מיד מצרים במכה ראשונה אלא לקיים מה שנאמר משגיא לגוים ויאבדם. וגם במדבר רבה פרשה כ' וילמדנו פרשת בלק דרשו פסוק משגה ישרים בדרך רע בשחותו הוא יפול על בלעם הרשע שבתחלה היו הבריות נוהגות בכשרות והוא הטעה אותם בעריות וכמו שהטעה

הוטעה בעצה שנתן בה נפל והטעהו הקב"ה שכך כתוב משגיא לגוים ויאבדם. מכל אלה המדרשים משמע שדרשו משגיא לשון שגגה כאילו הוא בשי"ן ימנית אבל בכל הספרים נמצא בשי"ן שמאלית וכן פירשו רוב המפרשים מלשון ריבוי ורוממות כמו הן אל שגיא איוב לו וכן מצאתי במדרש אסתר שאויבי הקב"ה למפלתן הן מתגדלין לפי' וישם את כסאו מעל כל השרים ואח"כ ויתלו את המן הה"ד משגיא לגוים ויאבדם גם רש"י ז"ל כתב שיש מפרשים פסוק זה כמדרש שהבאתי למעלה מהמכילתא ואמר שאין זה הלשון עיקר דאם כן היה לו להיות בצד ימין משגיא כמו שוגה אבל זה עיקר מגדיל לשון שגיא כח וראיתי גם כן בפי' ר' שמעון בר צמח שכתב כלשון הזה י"מ משגיא מטעה לשון שגגה וזה הפי' הוא שגגה לפי שהוא בסבולת ואף על פי שנמצא במדרש עכ"ל. ואין לומר דאגדות חלוקות הן. דהא והא איתא ולא פליגי חד דריש כפי המקרא וחד דריש כפי המסורת כדאשכחן בכמה דוכתי על דרך אל תיקרי ואלו ואלו דברי אלהים חיים כמ"ש בצפניה א':

פרק יג

פסוק א
הן כל. תחילת הסימן:

פסוק ב
כדעתכם. הכ"ף בגעיא בס"ס:

פסוק ד
ואולם. הוא"ו בגעיא:

פסוק ו
ורבות. הבי"ת רפה וחסר יו"ד אחר רי"ש. ובקצת מדוייקים מצאתיהו מלא יו"ד:

פסוק ז
ולו תדברו. כן כתיב ולו בוא"ו ולהוציא ממי שעלה על דעתו שהוא באל"ף:
תדברו רמיה. התי"ו בגעיא בס"ס:

פסוק טו
לא איחל. לו קרי ונדרש בסוטה סוף פ' כשם במשנה ובגמרא:

פסוק כג
הודיעני. במקצת מדוייקים חסר וא"ו ומלא יו"ד:

פסוק כז
ותשם בסד רגלי ותשמור. בספר אחר כ"י ישן נושן כתוב ותשם בסד רגלי ותשמור ויחיד הוא אצל רבים:

ותשמור. מלא וא"ו:

ארחתי. במקצת מדוייקים חסר וא"ו אחר חי"ת והיא בקמץ חטוף לקריאת ב"א ולב"נ בחולם:

פסוק כח
אכלו עש. הטעם בכ"ף:

פרק יד

פסוק א
ושבע רגז. בספרים ישנים מהדפוס וכ"י הוא"ו במאריך ובחילופי ב"א וב"נ שלפנינו נראה שהשי"ן בשוא ופתח לב"א ולא ראיתי כן בשום ספר גם רד"ק הביא ובשוא לבד ולא אמר כלום מהחילוף זה דומה שהחילוף אינו אלא בטעם במאריך בלבד ועיין מ"ש בשופטים ה':

פסוק ג
פקחת עינך. דין הוא חד מן ו' חסרים יו"ד בלישנא וסימן נסדר בפרשת ראה במ"ג:

תביא במשפט. כל ס' איוב במשפט הבי"ת בפתח וזה לבדו בשוא:

פסוק ה
אם חרוצים וגו'. כאן תחילת הסימן:

חקו. חקיו קרי:

פסוק ז
וינקתו. בספרים מדוייקים חסר וא"ו אחר יו"ד:

פסוק י
ויחלש. בספרים אחרים ישן מאוד כתוב ויחלש בשוא הוא"ו וגם בדפוס ישן מוינציאה יש הערה מחילוף זה וטועים כל האומרים כן שכן במכלול דף נ"ה יש וא"ו שמורה הזמן שכבר עבר קודם הפעל אשר לפניו כמו הן אתה קצפת ונחטא ר"ל וכבר חטאנו על כן קצפת עלינו. וגבר ימות ויחלש וכבר חלש כי קודם שימות יחלש ויחלה:

פסוק יא
אזלו מים. במאריך האל"ף:

פסוק יב
ולא יקום. הוא"ו בגעיא:

פסוק יג
תשית לי. בספרים מדוייקים כ"כ בב' טעמים:

פסוק יד
היחיה. בספר אחד מטוליטולא הה"א בגעיא:

פסוק טו
למעשה. בגעיא הלמ"ד בס"ס:

פסוק טז
לא תשמר. בספרים ישנים כ"י ומהדפוס חסר וא"ו ומה שנמסר עליו במקרא גדולה ד' מלא הוא שבוש כי במסרה גדולה בשמואל ב' י"א נמסר ג' מלאים בלישנא יחידאין בקריאה וסימן ויהי בשמור יואב (שמואל ב' י"א) לעולם אשמור לו חסדי (תהילים פ"ט:כ"ט). ותשמור כל ארחתי (איוב סימן יג). ובמסרה אחריתי מוסיף הארח עולם תשמור (איוב כב). ואולם מצאתי אחרי כן לשון מסרה אחת בס"א כ"י ונ"ל יותר נכון תשמור ד' מלא בקריא וסימנהון אז תצליח. ואתה אם תלך. ותשם בסד. הארח ע"כ. והנני מבארן הראשון (בד"ה א' כ"ב). השני (בד"ה ב ז). השלישי והרביעי הם השנים שזכרתי למעלה דאיוב הצד השוה שבהן שזה חסר:

פסוק יח
יעתק ממקומו. בספרים מדוייקים חסר וא"ו אחר קו"ף וכן במסורת ריש עזרא מסור מקמו ו' חסרים בלישנא ובתר הכי אמר וכל אורייתא ואיוב דכוותא חסר בר מן ב' מלא וסימן ולא יכירנו עוד מקומו סימן ז'. אף לזאת יחרד לבי ריש סימ לז:

פסוק יט
תשטף ספיחיה. בדפוס ישן כתיב תשטף בקמץ חטוף והוא דעת ב"נ אבל לבן אשר בחולם:

פסוק כ
ויהלך. בדפוס נאפולי וגם בס"א ישן כ"י הוא"ו בשוא ובשאר ספרים בפתח:

פסוק כא
ולא יבין. הוא"ו בגעיא:

פרק טו

פסוק ב
יענה דעת. ברוב המדוייקים רפה הדל"ת:

פסוק ה
עונך פיך. הפ"א רפה:

פסוק ז
הראישון. נכתב באל"ף וביו"ד כמ"ש לעיל סימן ח':

פסוק ח
הבסוד. כתוב במעשה אפוד פ' ל' כי במקצת ספרים הבי"ת דגושה עכ"ל. אמנם בספרים מדוייקים כ"י רפה וכן מנאו רד"ק במכלול דף ס"א עם הרפוים וכן המעט ממך שבסמוך:

פסוק ט
ולא עמנו. הוא"ו בגעיא:

פסוק יב
ומה ירזמון. הוי"ו במאריך:

פסוק יג
והצאת. במקצת דפוסים ישנים וספרים כ"י חסר וא"ו אחר הה"א וכן הגיהו בס"ס:
מפיך מלין. בס"א כ"י כתוב מלים במ"ם ונכתב בצדו ס"א מלין ע"כ. וקול מלין אשמע מהמסרה שאמרה בריש סימן דלקמן במלים י' בלישנא במ"ם ואין זה מהם:

פסוק טו
בקדשו. בקדשיו קרי:

פסוק טז
ונאלח. הוא"ו בגעיא בס"ס וברוב הספרים האל"ף בחט"ף סגול:

פסוק יז
אחוך. במקצת ספרים הוא"ו בדגש ובס"ס בלא דגש וכ"כ רד"ק בשרשים ובס' מכלול דף קס"ד שנפל וטעות נפל בכמה ספרי הדפוס שהשמיטו הקרי ונודע לנו זה מפי המסורה דמני באיוב ז' י"ב מלין חד יו"ד בסוף תיבותא וקריא וזה אחד מהם וכ"כ הר"ש בר צמח צפוי פעול על משקל בנוי:

פסוק כד
יבעתהו. בגעיא היו"ד:

פסוק כט
ולא יטה. בלא מאריך בלמ"ד:

פסוק ל
יונקתו. בקצת ספרים חסר וא"ו אחר יו"ד:

פסוק לא
בשו נתעה. בכל הספרים חסר אל"ף וכן מסור עליו במקצתם לית חסר אל"ף וכתוב בשרשים שרש שוה ואעפ"י שיש ספרים שכתוב מבחוץ במקום הקרי באלף זהו ענינו כמו שוה:

פסוק לב
בלא יומו. הבי"ת בגעיא:
רעננה. פועל חולף כי הוא מלעיל אף ערשנו רעננה תואר כי הוא מלרע שרשים וכן במסורת ב' חד מלרע וחד מלעיל:

פרק טז

פסוק ד
ככם. כתב רב פעלים דף רנ"ו שמצא בקצת ספרי המסרה ככם אדברה לית כוותי' צירי:

פסוק ט
ילטוש. במקצת ספרים כ"י נגררה הוא"ו אבל בתילים ז' אצל חרבו ילטוש מסור עליו במקרא גדולה ב' מלא וזה א' מהם:

פסוק י
יסגירני אל אל עויל. מסכת סופרים פ"ד הראשון קודש והנשי חול ובמסורת קדמאה בצירי תניינא בסגול וכל קריאה חילוף:

פסוק יב
ויפרפרני ואחז בערפי ויפצפצני ויקימני. בדפוסים ישנים וכ"י מלא יו"ד:
יפרצני פרץ על פני פרץ. רפין:
יפרצני פרץ. במקצת ספרים כ"י מדוייקים נמסר לית ץ' זעירא וכן נמנה במ"ג באלפ"א בית"א מאותיות קטנות אבל במק"ג ריש סדר ויקרא כתוב צד"י על פני פרץ וכן ראיתי בנוסח אחד כ"י אמנם לשון ראשון נ"ל עיקר שכן מצאתי בנוסחא מדוייקת ריש פרשת חיי שרה האומרת ץ' יפרצני פרץ מכוונת עם הספרים כ"י שזכרתי למעלה:

פסוק טו
עלי גלדי. במקצת דפוסים כתוב עלי ושבוש הוא:
ועללתי בעפר. רפה הבי"ת:

פסוק טז
חמרמרה. חמרמרו קרי והחי"ת בחטף קמץ:

פסוק יח
ואל יהי. הוא"ו בגעיא בס"ס:

פסוק יט
ושהדי. חילופים רבים נמצאים בספרים בענין הנקודות והנכון כמו שמצאתי בס"ס השי"ן בקמץ והה"א בשוא ופתח וכן בשרשים השי"ן נקראת בקמץ רחב ומשפטי בקמץ ושלא לחטוף על הה"א הוסף לקמץ רחב והה"א בשוא ופתח ועיין מה שכתבתי בפרשת תצוה על מלת וישפה. ומלה זו של ושהדי. כתובה בשי"ן שמאלית בכל הספרים וכן כתבוה בעלי השרשים בשרש שהד ויש לתמוה מאוד על ר' אלייי המדקדק שהביאה בשרש סהד בסמ"ך וכתב אין דומה לו במקרא. וגם על יגר שהדותא כתב זה לבדו כתיב בשי"ן וכל שאר לישנא דסהדותא כתובין בסמ"ך ולא מצאתי בזה טעם עד כאן לשונו. ועיין עוד מה שכתבתי בפ' ויצא על יגר שהדותא:
במרומים. ברוב הספרים מלא וא"ו וכן הוא במסורת כאן שנמסר ד' מלאים וזה אחד מהם אבל בתהלים קמ"ח נמסר ג' מלאים ואין זה מהם:

פסוק כ
דלפה. מאריך בדל"ת:

פרק יז

פסוק ב
ובהמרותם. בדגש המ"ם לתפארת מכלול שקל פעל ושרשים:

פסוק ו
והציגני. הוא"ו בגעיא:

פסוק ז
מכעש. בשי"ן כמו בסמ"ך על פי המסורת:

פסוק ט

וטהר ידים. במקף ישוב החולם בזה המשקל לקמץ חטף כמו אהב טהר לב (משלי כ"ב) ובא גם פ"א הפעל בקמץ חטוף אלו דברי רד"ק במכלול דף ר"י ובשרשים וכן מצאתי במקצת מדוייקים כ"י עם מאריך בוא"ו ובהגהות שרשים א"א אין ספק כי זה טעות סופר כי לא יבאו ב' חטפין זה אחר זה לעולם ואינו אלא וטהר הטי"ת בשבא וההי"א בקמ"ץ חטוף וכן במסורת וטהר ג' קמצין ב' מנהון במנין דנעמן ודין עכ"ל. ולי נראה שאין ריית המסורת מכרעת גם מה שכתב כי לא יבואו ב' חטפין זה אחר זה לעולם אפשר שיבא חטף קמץ קודם הקמץ אעפ"י שקריאתו חטופה. מפני הסמיכות כמו שנמצא במקצת ספרים מדוייקים מלת ומגער בך שהגימ"ל בחטף קמץ (ישעיה נ"ד) וכן כתב בעל הלשון ובסמיכות אהב טהר לב אבל וטהר ידים הראשונה חטף קמץ ושנייה לה קמץ חטוף:

פסוק י

ואלם. הוא"ו בגעיא:

ובאו נא. יש ספרים שכתוב יבאו ביו"ד וק' ובא בוא"ואבל במדוייקים אין כאן קרי וכתיב כלל גם לא נמנה במסורת במערכת אות יו"ד עם מלין דכתיבין יו"ד בריש תיבותא וקריין וא"ו ונראה שזהו מחלוקת בין מערבאי למדינחאי ובחילופים שלנו לא נתברר כל הצורך:

פסוק טו

ואיה אפו. חד מן ד' דכתיבין בוא"ו בסיפרא ועיין מ"ש בסימן ט':

פרק יח

פסוק ד

הלמענך. בנסחאות כ"י הה"א בגעיא וכן במכלול בשמוש הה"א דף נ"ח:

תעזב ארץ. מלעיל ועי"ן הפעל בפתח עפ"ה ובדפוס נפולי בסגול וטעות הוא:

ממקמו. בספרים מדוייקים חסר וא"ו וכן דינו כפי המסורת דריש עזרא:

פסוק ז

ותשליכהו. הוא"ו בגעיא:

פסוק י

חבלו. החי"ת בפתח עפ"ה וטעות נפל בדפוס נאפולי שננקד בסגול:

פסוק יא

והפיצהו. חילופים רבים נמצאו במלה זו בנקודות ובאותיות ובספרים מדוייקים הוא"ו בסגול וההי"א בחטף סגול ומלא יו"ד אחר הפ"אוחסר וא"ו אחר צד"י:

פסוק טו
מבלי לו. במקצת ספרים כתוב מבלילו בתיבה אחת ואולם בס"ס הם שתי תיבות וכן נראה מהמפרשים:

פסוק יז
זכרו אבד. כן כתוב ברוב הספרים עם מאריך בזי"ן ובמקף בין שתי המלות:

פסוק כ
אחזו שער. ענין סערה ופחד בחילוף סמ"ך בשי"ן שמאלית ודין הוא חד מן ג' סער דכתיבין שי"ן וסימנהון במסרא רבתא אות סמ"ך:

פרק יט

פסוק ב
תוגיון. במקצת ספרים נמסר עליו לית ומלא:

ותדכאוננני במלים. קריאת הכ"ף בשורק והאל"ף נחה והוא חד מן מלין נסבין אלף באמצעות תיבותא ולא קריין:

פסוק ו
דעו. הדל"ת בגעיא:

אפו. חד מן ד' דכתיבין בוא"ו ואינון בסיפרא וכן מי יתן אפוא דלקמן ועיין מ"ש בסי' ט':

פסוק יב
יחד יבאו. כן הם הטעמים בס"ס:

פסוק יג
אך זרו. מלעיל וכן במסורת ב' וסימן אך זרו ממני. לא זרו מתאותם:

פסוק יד
חדלו. החי"ת במאריך:

ומידעי. הוא"ו במאריך בספרי ספרד:

פסוק יז
זרה לאשתי. לית בטעם מלעיל וכן נמנה במסורת מסורה גדולה בשיטא חדא דכל חד וחד לית כוותיה מלעיל:

וחנתי. ברוב המדוייקים מלרע וכן נמנה במסורת ב' ואידך וחנתי את אשר אחן:

פסוק יט
נהפכו. בשוא הה"א ודגש הפ"א מכלול דף ע"ב ושרשים:

פסוק כא
חנני חנני. שניהם בקמץ חטוף וחסר וא"ו אחר נו"ן וכן צ"ל במכלול דף קפ"א:

פסוק כב
כמו אל. הגאון רבי סעדיה ורלב"ג פרישו אל לשון חול כמו אלה והחכם אבן עזרא והרמב"ן ואחרים פירשו לשון קדש וא"כ אסור למוחקו:

פסוק כג
מי יתן אפו. ד' כתיבין כן כמ"ש למעלה:

פסוק כה
גאלי חי. מסורת עליו לית ומלעיל:

פסוק כח
מה נרדף לו. בספרים מדוייקים אחרונים וקדמונים בקמ"ץ הדל"ת ובמקף בין שתי המלות ולכן כתב רד"ק במכלול דף כ"ב ודף ר"נ שקריאתו בקמץ חטוף ומה שיש לפקפק בזה אכתבנו בסי' ל"ה בעזרת העוזר והגוזר ית' ויתי':

פסוק כט
שדין. שדון קרי ונדרש בשמות רבה פ' ל"ז שיש דין בעולם וכ"כ רש"י בשם מדרש תמחומא ועיין עוד בזוהר פרשת וארא דף כ"ו וריש פרשת מצורע ומדרש ילמדנו ריש פרשת משפטים:

פרק כ

פסוק ז
כגללו. הכ"ף בגעיא בס"ס:

פסוק ח
וידד בחזיון לילה. רבי יהודה הביאו בסדר פעל הקל ודומה כי ספרו שלמד בו השגהו שמצא וידד היו"ד בחירק וא"כ היה מהקל אבל אחר שמצאנו בכל הספרים היו"ד בקבוץ שפתים הוא משלא נזכר פעלו בלי ספק שרשי':

פסוק יא
עלומו. עלומיו. קרי:

פסוק כב
במלאות. מלא אל"ף וא"ו:

שפקו. בשי"ן כמו בסמ"ך כן הוא במדוייקים וברשים שרש שפק וכ"כ ר' אברהם פריצול ושיבוש נפל בכמה דפוסים שכתבו ספקו בסמ"ך:

פסוק כג
ישלח בו. היו"ד בגעיא:

פסוק כה
ויצא מגוה. בנסחאות ישנות הבאות מספרד הה"א רפה ולפי התרגום ורבים מהמפרשים הה"א במפיק. ורד"ק הביא שתי הדעות בשורש גו:

פסוק כו
ירע. מלעיל והרי"ש בפתח שרשים שרש אעה:

פסוק כז
מתקוממה לו. חלוקים הספרים אם הוא מלעיל או מלרע ובעל לוית חן כתב בפי' י"א מהשער הרביעי כי הוא מלעיל ובקמץ מפני סמיכות מלה זעירא וכ"כ רב פעלים בבנין התפעל מנחי העי"ן מורכב עם המרובע משרש בו:

פרק כא

פסוק ב
תנחומתיכם. כן הוא בס"ס בשני מאריכין ובספרים אחרים אינם:

פסוק ג
ואם מדוע. בס"א מטוליטולא הוא"ו בגעיא:

פסוק ה
והשמו. יש מלוקת בין המדקדקים מהם אמרו כי הוא נקרא בקמץ חטוף תחת הה"א והשי"ן דגושה וזה דעת ר' יונה ומהם אמרו שהה"א בקמץ רחב וברפיון השי"ן וזו היא הקריאה הנכונה לדעת רד"ק במכלול דף קפ"ג וכן בפי' איוב ישן לא נודע שם המחבר מצאתי כתוב כלשון הזה והשמו צווי מהנוסף והה"א בקמץ ולא בקמץ חטוף כאשר חשבו רבים והשי"ן רפה כראוי ע"כ וכן נמצא בספרים המדוייקים שלנו ועיין בס' פתח דברי דף ס"ט ובספ' הרכבה אות הוא"ו:

פסוק ו
ואם זכרתי. י"ס שכתוב אם בלא וא"ו אמנם במסרה גדולה נמנה זה עם י"א הכתובים בוא"ו בראש פסוק והם ו' בס' איוב כמו שנמסר במסרה קטנה:
ונבהלתי. בדפוס נאפולי ונבהלו וטעות הוא:

פסוק י
ולא יגעל. אין דגש בגימ"ל:

פסוק יב
ישאו כתף. במקצת מדוייקים בכ"ף ובמסורת לית כוותיה ר"ל בכ"ף דאלו בבי"ת איכא אחריני וכן משמע מפי' רד"ק שרש תפף ומפי' הרמב"ן ורלב"ג ור' אברהם פריצול והמאירי אבל רש"י פי' היו נושאים קול בשירה בתוף וכנור דומה שהוא היה קורא בתף בבי"תוכן נראה מהראב"ע והתרגום. שוב מצאתי בפי' איוב לרבי יצחק כהן שנתעורר גם הוא מחילוף זה בין קצת מהמפרשים כמ"ש והנאני:

פסוק יג
יבלו. וכלו קרי והוא חד מן י"א מלין דכתיבין בי"ת וקריין כ"ף וסימן נמסר במ"ג במערכת אות הבי"ת ובריש הושע ובריש ד"ה. ובפי' אוהב משפט להר"ש בר צמח כתוב כלשון הזה יכלו קרי בכ"ף וכתוב בבי"ת. ובמענה ויוסף אליהוא סימן ל"ו יבלו קרי וכתיב בכ"ף ובפסוקיבלו בחירי (ישעיה סה) במסרה לית כוותייהו בקריאה והוא זה שהוא כתוב בבי"ת וקרי בכ"ף ע"כ כך נראה לי להגיה לשונו ומה ששכתוב שם ובמענה ויוסף אליהוא יכלו קרי בבי"ת וכתיב בכ"ף טעות הוא בלי ספק וצריך למחוק מלת בבי"ת דאם לא כן קשיא דידיה אדידיה ומגירסת הספרים והמסורת:

פסוק טו
מה שדי. בדפוס ישן כתוב ומה בוא"ו וטעות הוא:

פסוק כ
יראו עינו. עיניו קרי:

פסוק ל
עברות. הטעם ברי"ש:

פסוק לב
ועל גדיש. הוא"ו בגעיא בספרי ספרד:

פסוק לד
תנחמוני. החי"ת בשוא ופתח:

פרק כב

פסוק ד
המיראתך. בס"ס הה"א בגעיא בין שוא לפתח:

יכיחך. חסר וא"ו ומלא יו"ד ועיין מ"ש במשלי י"ט:

פסוק ה
לעונתיך. בספרים מוגים חסר וא"ו אחר נו"ן וכן נראה ממסורת נחמיה ט' דנמסר התם ו' מלאים וא"ו בלישנא בקריא ואין זה בתוכם:

פסוק ו
ובגדי ערומים. נכתב בוא"ו עם הדגש על פי המסורה ועיין מ"ש בפ' בראשית אצל ויהיו שניהם ערומים:

פסוק י
סביבותיך פחים. הפ"א רפויה:

פסוק יא
ושפעת מים. הוא"ו בגעיא:

פסוק יב
הלא אלוה. הה"א בגעיא בס"ס:

פסוק יג
ואמרת מה. הוא"ו בגעיא בס"ס:
הבעד. הבי"ת רפה במדוייקים וכן מנאוף המכלול דף ס"א עם הרפים ובלא געיא:

פסוק טו
תשמור. בכל הספרים מלא וא"ו ועיין מ"ש לעיל סי' י"ד: מתי און:

פסוק טז
אשר קמטו. חצי הספר:

פסוק כ
קימנו. בספרים שלנו המ"ם קמוצה והראב"ע כתב רובי המפרשים אמרו שהוא בקמץ קטן שהוא ציר"י תחת המ"ם ורד"ק כתב שהוא בקמץ במקום צירי:
תבואתך. התי"ו בגעיא ובקצת מדוייקים הא' בקמץ וס"א בפתח ודקדוק מלה זו כתבה רד"ק במכלול דף קמ"ט ומדקדקים אחרים במלות הזרות והמורכבות:

פסוק כה
והי' שדי. הגאון רבינו סעדיה והרמב"ן ז"ל פירשוהו קדש וכן בתרגום וכן נדרש בפ' הרואה כל המשתתף שם שמים בצערו כופלים לו פרנסתו שנאמר והיה שדי בצריך

וכסף תועפות לך וכן מצאתי בשמות רבה סוף פ' מ' שדרשוהו על שם הנכבד על כן טוב ליזהר שלא למוחקו ועיין רד"ק בפי' יחזקאל סימן א' על כקול שדי בלכתם ובשרש שדד:
בצריך. כתב הר"ש בר צמח שהוא לשון יחיד לפי שאין בו יו"ד והרי"ש בסגול מפני האתנח וגם רד"ק כתב ויש ספרים מדוייקים אין בו יו"ד ע"כ. ובספרי דידן ביו"ד:
תועפות. במקצת ספרים העי"ן בחטף פתח אבל במדוייקים בקמץ וכ"כ בעל הלשון בשרש יעף וז"ל וענין אחר ענין תוקף השם ע"מ תולדה תועפה מן וכסף תועפות לך וסמיכות כתועפות ראם לו:

פסוק כח
ותגזר אמר. הוא"ו בגעיא והז"ן בפתח ובס"א כ"י בקמץ חטוף ויחיד הוא אצל רבים וכ"כ הר"ש בר צמח שהזי"ן בפתח:
גוה. הה"א רפה:

פרק כג

פסוק ה
מה יאמר. לית מלעיל:

פסוק ז
נוכח. לית מלרע:

פסוק ח
ולא אבין. הוא"ו בגעיא:

פסוק ט
שמאול בעשתו. כן כתוב מלא אל"ף וא"ו ברוב ספרים מדוייקים ואל"ף קדים לוא"ו:
ולא אחז. כתב הר"ש בר צמח שהוא לשון ראיה והראוי בתשלומו אחזה ולכן הוא מלעיל ואילו היה לשון אחיזה והאל"ף שרש היה מלרע ע"כ. וכן במכלול דף קנ"ד ובמסורת אחז ג' חד מלעיל וסימן אחז ישבי פלשת. והנה אחז בקרנות המזבח. שמקיואל בעשתו ולא אחז. בתרא מלעיל וכל שום גבר קמץ ומלרע גם בסוף מסורה גדולה נמסר סימן משטא חדא דכל חד וחד מלעיל ולית דכוותיה וזה א' מהם:

פסוק יג
ונפשו. בס"א כ"י ונפשי כתיב ונפשו קרי ונמסר קרי ע"כ. ומסרה זו יחידאה היא ולא נקיטינן כוותא דכולהו ספרי פליגי עלה ולא אשכחנא במסרא רבתא בהדי מלין דכתיבין יו"ד בסוף תיבותא וקרי' וא"ו רק פדה נפשי מעבר בשלח בלחוד ותו נמסר הכא במ"ג

ונפשו ח' ודין חד מנהון וכולהון כתיבין כן וקריין ובתר הכי אשכחנא בנסחא עתיקא מאתוון זעירא וא"ו ונפשו אותה וחדתא היא לי:

פסוק טז
הבהילני. בספרים מדוייקים מלא יו"ד:

פרק כד

פסוק א
וידעו. וידעיו קרי ובמ"ג וידעי קרי וכן מתורגם ודחכימין יתי אבל בכל הספרים המדוייקים ויודעיו קרי ביו"ד ווא"ו וכן פירשו כל המפרשים ואף במסרה גדולה נמנה עם מלין דחסרים יו"ד באמצע תיבותא וקריין וכולן וא"ו בסוף:
לא חזו ימיו. מלעיל מכלול דף קנ"א:

פסוק ד
ענוי. ענייי קרי:

פסוק ו
יקצירו. יקצורו קרי:

פסוק ט
ועל עני. הוף"ו בגעיא:

פסוק י
הלכו בלי. זה כתוב בלי ושלמעלה ערום ילינו מבלי:

פסוק יג
במרדי. הבי"ת בגעיא:

פסוק יד
יקטל עני. בקמץ חטף וכב"א ועיין מ"ש במשלי ד' על יתמך דברי:

פסוק טז
לא ידעו אור. במקצת מדוייקים יש מקף בין ידעו למלת אור:

פסוק יז
בלהות צלמות. הוקל הלמ"ד שרשים:

פסוק כב
ולא יאמין. הוא"ו בגעיא:
בחיין. בנו"ן על פי המסורת:

פסוק כד
ואיננו. הוא"ו בגעיא בס"ס:

והמכו. הוא"ו בגעיא:

פסוק כה
אפו. חד מן ד' דכתיבין בוא"ו פרא כמ"ש בסי' ט':

פרק כה

פסוק ה
ולא יאהיל. ראותי בלבול בספרים ובמפרשים כי במקצתם כתוב לא יאהיל בלא וא"ו ובמקצתם בוא"ו והובא בשרשים שרש אהל ושרש הלל פעם בוא"ו ופעם בלא וא"ו וליכא אכרועי מהתם מידי ופירוקא דהך מילתא לא איתבריר לי שפיר ברה אשכחנא בתר זימנא מסרה כ"י דמסיר על הדין פסוקא ג' פסוק ולא לא:

פרק כו

פסוק ג
ותשיה. במקצת ספרים חסר וא"ו אחר תי"ו וכן דינו מכח מסורת משלי ח' וישעיה סוף סימן כ"ח:

פסוק ח
צרר מים. מתחלפים הספרים בטעמיהם יש מהם שהטעם בצד"י ומהם ברי"ש ומהם בב' טעמים ומשמע דהנך בתראי דייקי טפי וטעמא דמילתא דאשכחנא ליה בשטא חדא מן מלין דכל חד וחד מלעיל ולית דכוותיה דוק ותשכח בשילהי מסרה רבתא דילן בתר פלוגתא דמערבאי ומדנחאי:

פסוק יב
ובתובנתו. ובתבונתו קרי ונראה שכן צ"ל בחילופים למערבא:

פסוק יד
דרכו. דרכיו קרי:

גבורתו. גבורתיו קרי:

פרק כז

פסוק ט
הצעקתו. בס"ס יש געיא בה"א בין שוא לפתח:

פסוק יג
אדם רשע עם אל. בס"ס יש פסיק אחר רשע כי רחוק ה' מרשעים:
ונחלת עריצים. הוא"ו בגעיא בס"ס:

פסוק יד
וצאצאיו. האל"ף בח"ם:

פסוק טו
שרידיו. בכמה ספרים שרידו כתיב שרידיו קרי אבל במסורת הגדול לא נמנה עם החסרים יו"ד במצעו' תיבותא:

פסוק כא
ממקמו. במקצת ספרים חסר וא"ו וכן ראוי כפי המסורת דרי עזרא:

פסוק כג
ישפק. בשי"ן שמאלית וחסר וא"ו ע"פ המסורת דמלכים א' ב' ועיין עוד בסימן ל"ד:
עליו ממקמו. חסר וא"ו בקצת ספרים וכן נכון כפי המסורת דריש עזרא:

פרק כח

פסוק ד
מעם גר. המ"ם במאריך ובמקף בין תי המלות:
דלו מאנו. בעל פתח דברי כתבו בדף פ"ו עם אותם הם מלעיל וכ"כ הראב"ע בס' צחות דף קע"ז וכן במסורת דלו ב' א' מלעיל וא' מלרע וסימן דלו מאנו נעו. דלו עיני למרום (יעיה לח) קדמאה מלעיל:

פסוק ו
יצא לחם. היו"ד במאריך:

פסוק ח
לא הדריכוהו. במסרות כ"י ב' חד חסר וחד מלא וסימנם כתרו את בנימין (שופטים כ). בני שחץ ע"כ. ולא מסיימי הי ניהו חסר והי ניהו מלא ואולם בספרים מוגהים ההוא דשופטים חסר ודאיוב מלא והכי נמסר בהדיא במסרא דדפוסא הכא וההם:

לא עדה . בדפוסים ישנים כתוב ולא עדה בוא"ו אבל בספרים מדוייקים כ"י בלא וא"ו וכן הוא בשרשים שרשש עדה ובפירושי המפרשים:

פסוק יא

ותעלמה. לית וחסר ומפיק ה"א ובפרקי רבי אליעזר חלון יש ברקיע ושמו תעלומה ומשם תולדות השמש בתקופתו ולכן מפיק ה"א לתפארת לא לכנוי וכ"כ רד"ק במכלול דף ל"ב ודף רכ"ח ובשרשים וכ"כ הר"ש ב"ר צמח ועיין מ"ש ביחזקאל כ"ב:

פסוק יב

והחכמה מאין תמצא. הוא"ו בגעיא בס"ס:

ואי זה. במקצת ספרים שתי מלות ובלא מקף ובמקצת ספרים במקף וכן במסורת ד' דסמיכי וסימן ואי זה מקום מנוחתי. ואי זה אשר מלאו לבו דמגלה. והחכמה מאין תמצא. והחכמה מאין תבא דלקמן בהאי סימן:

פסוק כ

והחכמה ומאין תבוא. הוא"ו בגעיא בס"ס:

פסוק כו

בעשתו. בספרים מדוייקים חסר וא"ו וכן במסורת ב' חסר וסי' שמאול בעשתו לעיל סי' כ"ג. בעשתו למטר חק:

לחזיז קלות. בס"ס כן כתיב חסר וקא"ו קדמאה וכן נמנה במסורת תהלים כ"ג עם ו' מלין דכתיבין כן:

פסוק כז

ראה. מפיק ה"א וכן במסורת ג' פסוקים דכל מליהון מפקין ה"א וסימן מזוני דשבת בהכנה. וביאורם שארה כסותה ועונתה. כל משושה חדשה ושבתה וכל מועדה (הושע ב':י"ג). אז ראה ויספרה וגו':

פסוק כח

הן יראת אדוני. בכמה ספרים כ"י מצאתי שבתחלה ונכתב בשם ההויה ואח"כ הגיהו בשם של אדנות וכן כתוב בספר היכל ה' דף ע"ב השם הזה כתוב באל"ף דל"ת וכך מצאתיו בספרים מדוייקים ע"כ גם במסרה גדולה נמנה במנין קל"ד וזהו והאחרון שבהם:

פרק כט

פסוק ב

כירחי קדם. הכ"ף רפה במדוייקים:

פסוק ז
בצאתי. לית כוותיה מלעיל:

פסוק יב
ולא עזר לו. הוא"ו בגעיא בס"ס ובס"א כתיב ואין ושיבוש הוא:

פסוק יח
וכחול. ראיתי בס' מדוייק ירושלמי וכחול ארבה ימים בשורק לנהרדעי ובחולם למערבאי שרשים ובהגהות א"א מצאתי במדרש עוף הוא ושמו חול בשורק ולא ידעתי אנה מצא במדרש שהוא בשורק והמדרש הוא בפרק חלק בגמרא אנשי דור המבול דף ק"ח ובראשית רבה פרשה י"ט בפסוק ותקח מפריו ותאכל ובפסיקתא הובא בילקוט איוב רמז תתקי"ז ואגדת שמואל פ' י"ב. ובמסורת וכחול ב' בקריא ובתרי לישני וסימן וכחול אשר על שפת הים. סוף פרשת וירא. וכחול ארבה ימים. חד לשון חול וחד שם העוף ולית דכוותהון:

פסוק כ
כבודי חדש. יש ספרים חציו קמץ וחציו פתח ובספרי' מוגהי' כולו קמץ כן מצאתי בפירוש איוב לא ידעתיו:

פסוק כג
ויחלו. בדגש הלמ"ד לתפארת מכלול שקל פעל ורד"ק היה קורא ויחלו שכן כתוב בשרשים שרש יחל ונחה פ"א הפעל והוסב החיר"ק בוא"ו כמנהג אותיות השמות עם היו"ד ברוב עד כאן לשונו ותמה אני מאד מזה שבכל הספרים שלפני אחרונים וקדמונים הוא"ו בשוא והיו"ד בחירק וכן בחילופים שבין בן אר ובן נפתלי גירסת ספרים שלנו כב"א וגירסת רד"ק כב"נ וכן בספר קדמון מטוליטולא כתוב בפסוק ויחלו ומבחוץ ב"נ ויחלו:

פסוק כה
כאשר אבלים ינחם. שילהי מסכת משקין אמר רבי אבהו מנין לאבל שמסב בראש שנאמר אבחר דרכם וגו' כאשר אבלים ינחם ופריכנן ינחם אחרים משמע אמר רב נחמן בר יצחק ינחם כתיב כלו' ק' ביה ינחם בחירק היו"ד דיש אם למסורת והאבל הוא מתנחם כן פי' נימוקי יוסף ועיין לשון רש"י ותוספות והריטב"א סוף פ' מציאת האשה בע"י. ובישעיה סימן מ"ב על לחתי בבלה הארכתי בענין זה עיין שם:

פרק ל

פסוק ו
בערוץ נחלים. עלה עשן באפי וא שמפי תאכל על בערו גחלים שהדפיס המדפיס בעשרים וארבע קטן מויניציאה שנת שע"ט במקום בערוץ נחלים ומכותלי ביתו ניכר כי פחמי הוא ויש ספרים שהרי"ש בחולם וטעות הוא כי הוא בשורק וכ"כ רד"ק בשרשו שהוא שם בשקל גבול זבול:
חרי. במדוייקים חסר וא"ו:

פסוק ח
בני נבל. הבי"ת בגעיא:

פסוק יא
יתרו. יתרי קרי:

פסוק יג
נתיבתי. הנו"ן בגעיא:
להיתי. להותי קרי:

פסוק טז
ההפך. מהפעל הנוסף:

פסוק כב
תשוה. תשיה קרי:

פסוק כה
עגמה. במקצת ספרים העי"ן במאריך:

פסוק כו
ויבא אפל. ברוב ספרים הטעם ביו"ד:

פסוק כז
ולא דמו. בס"א מטוליטולא הוא"ו בגעיא:

פסוק כח
קמתי בקהל. עיין מ"ש בפתיחת כתובים שהבי"ת רפויה ומ"ש בסוף סדר שופטים ובאלפ"א בית"א. קדמאה דאיכה ד' דגשין על הקו"ף נאמר:

פסוק ל
שחר מעלי. לית מלרע:

ועצמי חרה. לית מלעיל:

פסוק לא
ועגבי. חסר וא"ו אחר עי"ן והגימ"ל רפויה ועיין מכלל יופי:

פרק לא

פסוק ב
ונחלת שדי. בס"ס הוא"ו בגעיא:
מחרמים. במקצת ספרים כ"י חסר וא"ו וכ"נ ממסורת איוב ט"ז:

פסוק ד
וכל צעדי. הוא"ו בגעיא:

פסוק ה
ותחש. בספרים שלנו התי"ו פתוחה ובפי' איוב כ"י מצאתי לשון הזה ומלת ותחש מצאנו ספרים התי"ו קמץ שהוא מנחי העי"ן והוא ע"מ ותצד שרשו חוש ומקצת ספרים התי"ו פתוחה ויהיה מנחי הלמ"ד ע"כ. ובמכלול דף קל"ט הובא שעם נחי העי"ן וכתב וכלם קמוצים האותיות הנוספות אבל ותחש על מרמה רגלי פתח אולי הוא מנחי הלמ"ד אע"פ שאין הענין (כוונת המחבר הוא שכפי הוראות הענין יהיה מנחי העי"ן שמורה על ענין מהירות או חשש כמו שפירשו המפרשים בזה הפסוק ותחש על מרמה. ומצאנו לו דמיון מזה השורש מי יחוש חוץ ממני (קהלת ב׳:כ״ה). אבל השרשים שמצאנו בנחי הלמ"ד הוראתם לשון שתיקה הוא כמו לא אחשה (ישעיה ס"ב). ובוודאי הפסוק ותחש על מרמה לא נוכל לפרש על זה הענין לכן צ"ל שהם שני שרשים בענין אחד כמו לעיל בשרש יבש. עכ"ל המפרש במכלול:) מורה עליו יהיה שני שרשים בענין אחד ובדף ר"ג כתב התי"ו פתוחה ומשפטה להיות קמוצה:

פסוק ז
דבק מאום. האל"ף כתובה ולא קריא וכבר הארכתי בענין זה במלכים ב' ה':

פסוק ח
וצאצאי. הוא"ו בגעיא בס"ס:

פסוק י
אחרין. לית נו"ן אריך ובמסורת חשיב ליה באלפ"א בית"א נו"ן אריכא בסוף תיבותא:

פסוק יא
כי הוא זמה. היא קרי:

והיא. והוא קרי:

עון פלילים. בספרים שכתוב בהם פלילי משובשים ויש להפלא מאד מהם כי לא מצאנו כן רק גם הוא עון פלילי שלמטה בפרשה ונמסר עליו לית ולענין מילוי וחיסור היודי"ן ראיתי בלבול במסרות כי בפרשת משפטים נמסר על זה שהוא חסר דחסר ואין מסרה ההיא שוה עם שום א' מהמסרות שכתבתי בפרשת האזינו בשם הרמ"ה ז"ל ובספרים מדוייקים פלילים זה מלא דמלא וזהו ג"כ דעת רד"ק וסיעתו שכתב והקבוץ בנפול יו"ד היחס והוא עון פלילים כלומר שמשפטו היה פליליים בשני יודי"ן בתר למ"ד תניינא א' ליחס וא' לסימן הרבים כמו עבריים מצריים ודמיהם וכאן נפל יו"ד היחס ונשארה יו"ד הריבוי:

פסוק יד

כי יקו. מלרע:

פסוק טו

הלא בבטן. בס"ס הה"א בגעיא:

ויכוננו. נו"ן ראשנוה רפה והשניה דגושה והוא כנוי ליחיד נסתר על משקל ישורנו יצודנו והתימה מהרלב"ג שפי' ויכונן אנחנו כ"כ בעל מכלול יופי ונראה שלמד זה מהמכלול שכתב בדף קמ"ה ישום. ישומנו. יצודנו למדחפות (תהילים ק"מ:י"ב). ויכוננו ברחם אחד ועד שאתמה על רלב"ג יש לתמוה על עצמו שלא רלב"ג בלבד פי' כן אלא אף התרגום ורש"י ושאר מפרשים פירשוהו לשון רבים למדברים בעדם כי הדגש שבנו"ן השניה מורה על חסרון נו"ן אחרת שהראוי ויכוננו בג' נוני"ן ודוגמתו תרננה שפתי כמ"ש הראב"ע שם וכן בגמרת א"י פ' אעפ"י רבי יוחנן מכל מה דהוה אכיל יהיב לעבדיה והוה קרי עליה הלא בבטן עשני עשהו ויכוננו ברחם אחד. שוב מצאתי אחר זמן בס' הרקמה מהחכם רבי יונה המדקדק שכתב כלשון הזה ויכוננו ברחם אחד עיקרו ויכוננו השתי נוני"ן הראשונות מהעיקר כמו אלהים יכוננה עד עולם סלה ונבלעה הנו"ן הכפולה בנו"ן אשר היא כינוי הרבים המדברים בעדם עכ"ל מסכים למה שאמרנו:

ברחם אחד. בראב"ע פי' ויכוננו ברחם אל אחד וכן פירש רש"י הכיננו יוצר אחד ואין פשט זה על סדר הטעמים אבל קמצות הבי"ת מוכיח כמותם שאם היתה מלת אחד סמוכה למלת תשבר היתה ראויה לינקד הבי"ת בשוא:

פסוק כ

חלצו. חלציו קרי:

פסוק כב
משכמה. הה"א נחה ומשפטה במפיק מסורת ומכלול דל"ב ושרשים ולכן תי"ו תשבר רפויה:

פסוק כז
ויפת בסתר לבי. בשני גלגלים במדוייקים:
ויפת בסתר. בס"א מדוייק מצאתי ב' בסתר רפויה ורד"ק כתב במכלול דף ק"נ שנמצא בספרים מדוייקים בי"ת בסתר דגושה וכן וילדת בן שופטים י"ג בי"ת בן דגושה וכן וישב ממנו שבי בפסיק ואם כן אינו נקשר ויפת עם בסתר ולא ילדת עם בן ולא וישב עם ממנו אלא נקרא בעצמו ויפת בשני השוואים נחים וכן וילדת וכן וישב כמו יפת שאם היו נקשרים ויפת. וילדת היה בי"ת בסתר ובי"ת בן רפים וכן וישב ממנו שיש פסיק בין וישב ובין ממנו אם היה נקשר לא היה בו פסק א"כ אינם נקשרים כלם שהם בסוף המלה אלא נקראים בעצמן בשני השואים נחים כמו שהם בכל מלות ההפסק ועיין עוד מ"ש בפרשת נח אצל וישת מן היין:

פסוק ל
לשאל באלה נפשו. ג' מטעין בהון מסורת הושע ד':

פסוק לג
אם כסיתי כאדם פשעי. בדפוס ויניציאה שנת רע"ח כתוב פשעי ואין לכסות פשע זה מלפני הטעמים כי בכל הספרים כתוב פשעי:

פסוק לד
לא אצא פתח. כ"כ לא בלא וא"ו בתחלת המלה:

פסוק לה
הן תוי. המסורת ה' הן בסגול וסימן נמסר הכא במ"ג ובדוכתי אחריני ודין חד מינייהו בלא פלוגתא ברם בסיפרא עתיקא מדקדוקא אשכחנא הך מסרה בלישנא אחרינא הן ה' פתח וסימן הן עם לבדד ישכן. הן עם כלביא יקום. הן הוא משוש דרכו (איוב ח':י"ט). הן אני כפיך (איוב ל"ג:י"ב). הן זאת לא צדקת אענך (שם). וחד פלוגתא הן תוי שדי יעננני מד עטן. ובמסרה דילן הן אני כפיך ליתיה בהאי מניינא דהוא בצירי:
תוי. לית מלרע:

פסוק לז
אקרבנו. יש ספרים בפתח הקו"ף וברוב בקמץ:

פסוק לט
אם כחה אכלתי בלי כסף. כן כתוב והבי"ת רפויה:

פסוק מ
באשה. שם בפלס מחרת והתי"ו מקום ה"א עצמה חכמה שהוא ממשקלם ומפני החי"ת שהיא גרונית הוסב הקמץ חטוף תחתיה וזה העי"ן שלו גרונית ולא הוסב הקמץ תחתיה והאל"ף נחה בשוא מכלול דף רט"ז ושרשים:

פרק לב

פסוק ג
וירשיעו את איוב. זה א' מן י"ח מקראות שאמרו תקון סופרים הוא זה את האלהים היה לו לומר אלא שכינה הכתוב רש"י והראב"ע והר"ש בר צמח ומאיר איוב ומדרש ילמדנו פרשת בשלח ומסורת וסדרתי כל הסימן בזכריה ב' ושם הארכתי בפי' תקון סופרים:

פסוק ד
כי זקנים. בגעיא הזי"ן בס"ס:

פסוק ז
ידיעו. לית חסר וא"ו:

פסוק י
אחוה דעי. הדל"ת רפה:

אחוה דעי. הדל"ת רפה:

פסוק יא
לדבריכם. בגעיא הלמ"ד בס"ס:

תבונתיכם. ברוב המדוייקים כ"י שלפני מלא וא"ו קדמאה וחסר וא"ו תניינא ונמסר עליו לית וכתיב כן:

פסוק טו
חתו. מלרע מכלול דף קע"ה אבל בס' פתח דברי דף פ"ו נמנה עם אחרים שהם מלעיל:

העתיקו מהם מלים. בדפוס ישן וגם בקדמון כ"י כתוב מלין בנו"ן ואולם במסורת איוב ריש סימן י"ו נחשב עם י' בלישנא מ"ם:

פסוק טז
והוחלתי. כפי הנראה בחילופים הוא"ו בגעיא לבן אשר ולא מצאתי כן בספרים:

פסוק כ
וירוח לי. בס"ס היו"ד במאריך:
ואענה. העי"ן בחטף סגול:

פרק לג

פסוק א
ואולם. בגעיא:
שמע נא. בגעיא:
וכל דברי. בגעיא:

פסוק ג
ישר לבי. כן כתוב בגעיא ובמקף:

פסוק ה
ערכה. חד מן י"א זוגין חד מפיק ה"א וחד לא מפיק:

פסוק ו
הן אני כפיך. הכ"ף רפויה כמ"ש בתהלים קמ"ז:

פסוק ט
זך. במקצת ספרים כ"י בקמ"ץ ורד"ק כתב שהוא בפתח:
בלי פשע. בגעיא:
חף אנכי. במסרה גדולה מהדפוס וגם במסרות כ"י באלפ"א בית"א מאותיות קטנות חי"ת חף אנכי קטנה וגם בס' ישן מטוליטולא מסור עליו לית חי"ת זעירא ועיין מ"ש בזה החכם אלקבץ בספר מנות הלוי דף ל"ג ע"א אצל חור כרפס:
אנכי. ח' בטעם מלעיל וכל איוב ואתנח וסוף פסוק וזקף דכוותיה בר מן א' מלרע באתנח והוא זה. מסו' פרשת בראשית ומכלול דף רס"ב:

פסוק יב
לא צדקת. בלא מאריך בלמ"ד:

פסוק טז
ובמסרם. בחולם תחת שורק וחסר:

פסוק יז
וגוה מגבר. הה"א נחה:

פסוק יט
והוכח. בשורק שרשים:
וריב. ורוב קרי:

פסוק כא
ושפי. ושפו קרי:
ראו. זה א' מארבע מקומות שנדגשה האל"ף וסימן מסרתי בפרשת מקץ סימן מ"ג ואין דגש בריי"ש:

פסוק כב
לממתים. בס"ס המ"ם רפה והלמ"ד מועמדת בגעיא וכן במכלול דף נ"א:

פסוק כד
פדעהו. בדל"ת כמ"ש במשלי ד':

פסוק כה
רטפש. במכלול דף קפ"ז ועם אות גרונית תאריך התנועה הקטנה וישתתף פתח עם השוא כמו ומכחכם שחדו בעדי איוב ו' ופעמים גם בלא גרונית תאריך התנועה הקטנה וישתתף פתח עם השוא כמו רטפש בשרו עוד כתב בדף קפ"ח ואם ישתתף פתח עם השוא תאריך קריאת הקבוץ כמו רטפש בשרו ועיין מ"ש בשופטים ה':

פסוק כח
פדה נפשי. נפשו קרי ועיין מ"ש לעיל סימן כ"ג ובתהלים מזמור כ"ד:
וחיתי. וחיתו קרי:

פסוק כט
פעמים שלוש. במקצת מדוייקים מלא וא"ו וכן במסורת פרשת בלק ויחזקאל מ"א שלוש ה' מלאים וכל כתובים דכוותייהו מלאים:

פסוק לא
איוב שמע לי. בגעיא:

פסוק לב
צדקך. בכל מדוייקים הכ"ף דגושה:

פסוק לג
אתה שמע לי. בגעיא:

פרק לד

פסוק ו
חצי בלי. הבי"ת רפה:

פסוק י
אנשי לבב. כן הוא בס"ס בשני טעמים וכב"א ולב"נ אנשי בטעם א' לבד בשי"ן כך מצאתי באר היטב באחד מס"ס וכך צריך להגיה בחילופים:

פסוק יד
אם ישים אליו לבו. בחילופים שלנו מהדפוס בין מערבאי למדנחאי יש במקום הזה בלבול ואולם במקרא ישנה כ"י מצאתי כתוב באר היטב על פסוק זה דלמערבאי ישים אליו כתיב ולמדינחאי ישיב כתיב ישים קרי:

פסוק יט
ולא נכר שוע. במסרה שלנו נכר ב' א' מלעיל וסימן כי נכר אתו אלהים (שמואל א כ"ג:ז'). ולא נכר שוע לפני דל ע"כ. וכן במקצת דפוסים ישנים יש טעם בנו"ן נכר שוע אבל בספרים כ"י אין טעם בנו"ן ובמסרה שלהם לא נזכר כלום ממלעיל ומלרע:

פסוק כא
וכל צעדיו. בגעיא:

פסוק כג
להלך אל אל במשפט. הראשון חול וחהשני קדש מסכת סופרים פ"ד:

פסוק כד
ירע כבירים. מלא דמלא בכל מדוייקים:

פסוק כט
ומי ירשע. חסר יו"ד ועיין מ"ש במשלי סימן י"ב:

פסוק ל
ממלוך. בדגש המ"ם שנייה וכן במסורת ד' בקריאה. וחסרים וסימן שמואל. שמואל. אדם. פרעה. וביאורם במ"ג:

פסוק לא
כי אל אל האמר נשאתי. אל הראשון חול והשני קדש מסכת סופרים פ"ד ועיין מ"ש באיוב י"ו:

פסוק לב
בלעדי אחזה. החי"ת בחטף סגול וכן במסורת אחזה ד' וא' ואחזה וסימן נמסר בהאי סיפרא סימן י"ט במ"ג:

פסוק לג
המעמך. הה"א בגעיא:

פסוק לו
תשבת. מתחלפים הספרים בחסר ויתיר:
בינינו יספוק. המסרות מתחלפות בסדר בלק ומלכים א' כ') וכאן ובכל ספרים שלפני זהו בסמ"ך ומלא וכ"כ רד"ק בשרש ספק שהוא כתוב בסמ"ך ואח"כ אמר ובמקצת הספרים ראיתיו בשי"ן אבל במסורת על אם ישפק עפר שמרן. ישפק ג' ב' חסרים וכתובים בשי"ן ישפק עפר שמרן. ישפק עלימו איוב כ"ז. וחד מלא וכתוב סמ"ך בינינו יספוק ע"כ. ומסרה זו היא הנמצאת בספרים שלנו במלכים א' כ' וכן פירשו כל המפרשים בסמ"ך וכן נדרש בוקרא רבה פרשה ד' אתה מספיק בינינו את עונותיך עיין בפירוש רש"י ובפירוש הכהן:

פרק לה

פסוק ד
ואת רעיך. בגעיא:

פסוק ו
מה תפעל בו. י"ס שהעי"ן בפתח ובס"ס בקמץ חטוף ואף רד"ק כתב בשרשים ובמכלול דף כ' כ"ב ר"נ שהוא בקמץ חטף מקום החולם מפני המקף והאפודי בפ' י"ו כתב שטעה רד"ק לשום בכלל דומי'. והחולם שדרכן לשוב קמץ חטוף במקף מה תפעל בו כי הגזרה הזאת באה על דמיון אפעל בפתח וכן טעה במה נרדף לו (איוב י"ט) כי הוא פתוח וכן העיד בעל המסורה נרדף ב' חד קמץ וחד פתח יבקש את נרדף קהלת ג' קמץ. מה נרדף לו פתח. ובעל מגן דוד סימן ל"ד השיב עליו שלא אמר כלום כי לפי הספרים המדוייקים שבזמן רד"ק וכן בזמן הזה מלת תפעל הוא בקמץ חטוף ורד"ק הכריע מהמאוחר אל הקודם כי מאחר שכל הגזרות שהן על דמיון אפעל לא תבאנה בקמץ חטף כי אם אותן שהם בחולם אם כן מה תפעל בו שהיא בקמץ חטף אינה מן אפעל רק מן אפעול ואף שעי"ן הפועל היא גרונית הנה כמוה ומה אזעום וינהום עליו ועל טענתו על פסוק מה נרדף לו ממסורת שהביא אפשר לומר כי רד"ק לא ראה זאת המסורת אבל ראה מסורת

אחרת שאומרת מה נרדף לו בקמץ וידוע שרד"ק שקד הרבה בספרי המקרא וא"א שלא ראה מאותם הספרים שהיתה מלת נרדף לו בפתח ועם כל זה אמר באמירה מוחלטת שהיא בקמץ כנראה שראה מסורת שאומרת כן והספרים שהיתה בהם מלת נרדף לו בפתח חשב שהם בטעות עכ"ל גם בס' פתח דברי דף ס"א כתוב לשון הזה ובהסמכו במקף ישוב החולם לקמץ חטוף מה תפעל בו איזה הדרך ישכן אור:

פסוק י

ולא אמר. בגעיא:

פסוק טו

בפש. בספרים מדוייקים הפ"א בפתח וכן כתב רד"ק בשרש פרש:

פרק לו

פסוק ג

אתן צדק. לפי הנראה בחילופים לב"א בתי"ו בסגול ולב"נ בצירי וכן ראיתי בדפוסים ישנים ובמקצת ספרים כ"י בסגול כב"א:

פסוק ה

ולא ימאס. בוא"ו ובפ"ק דברכות מנין שאין הקב"ה מואס תפלתן של רבים שנאמר הן אל כביר לא ימאס וכתב הרמ"ע ז"ל במאמר שברי לוחות כי זהו דרך הגמרא כי הכא דהא כביר קמא דקרא שבחו של מקום הוא והדר כתיב ולא ימאס כביר כח לב הרי שיש וא"ו במלת ולא ובגמרא לא כן וכביר בתרא הוא שבחן של צבור בשעה שהן באגודה אחת בכח לב שהיא התפילה והגמרא לקצר נקט כביר חדא זמנא בלחוד והשמיט הוא"ו שלא להפסיק הענין כאילו אמר הן אל את הכביר לא ימאס ופשוט הוא והנה כפל כביר בכתוב הוא ככפל מלת יברך שבפ' ה' זכרנו זה וזה בגמט' ע"ב ס"ג מ"ה ב"ן כי בזמן שישראל אגודה אחת הן הן שמו של הקב"ה ועמ"ש במזמור פ"ג פ"ד:

פסוק ז

לא יגרע מצדיק עיניו. בדפוס ויניציאה שנת רפ"ח כתוב עינו ונכתב מבחוץ עיניו. וגם בפ"ק דמגילה ובזבחים פרק טבול יום כתוב עינו והכי אתא בזוהר סוף פרשת ויצא דף קס"ד וב"ר פרשה ע"א וילקוט רמז תתק"כ אבל בכל שאר ספרים חדשים גם ישנים כתוב עיניו גם לא נמנה במסורת עם מלין דחסרין יו"ד באמצע תיבותא וקריין וכן הוא במדרש רבה פרשת מטות וכן נדרש בהדיא בריש פרשת נשא אין עיניו אלא תחתיו כמה דתימא והנה הנגע עמד בעיניו:

פסוק יא
ויעבדו. הוא"ו בגעיא בס"ס:

יכלו ימיהם. בכ"ף ועיין מ"ש באיבו כ"א:

פסוק יב
יעברו. העי"ן בחטף פתח:

פסוק יג
וחנפי לב. הוא"ו בגעיא בסמ"ך ובשרש ספק כתב והוא כתוב בשי"ן וכן כתבו רבי יונה אבל ראיתיו במקצת הספרים בסמ"ך ע"כ ועיין במסורת איוב ל"ד:

פסוק יח
ורב כפר. בקמץ חטוף:

פסוק יט
שועך לא בצר. בשורק ויש בו דרש בסנהדרין פ' נגמר הדין ובירושלמי פ' ג' דתענית ובשמות רבה פ' כ"א:

פסוק כ
לעלות עמים תחתם. עיין מ"ש בשמואל א' ב':

פסוק לב
עליה במפגיע. הבי"ת רפה כמ"ש בפרשת עקב על אבניה ברזל:

פסוק לג
מקנה אף על עולה. פרק קמא דתענית אם לחש אדם בתפלתו ונענה והגיס דעתו עליו מביא אף לעולם שנאמר מקנה אף על עולה רבא אמר ב' ת"ח שיושבין בעיר אחת ואין נוחין זה לזה בהלכה מתקנאין באף ומעלין אותו שנאמר מקנה אף על עולה עד כאן. לישנא אחרינא ונוחין זה לזה וכו' עיין פי' רש"י ותוספות ולכל הפירושים אין המדרשים בפיסוק הטעמים שהטעם במלת מקנה והיה ראוי להיות במלת אף ואין משיבין על הדרש ועיין גם כן בפי' רש"י כאן בפסוק ומ"ש במלאכי סימן ב':

פרק לז

פסוק ד
אחריו ישאג. יש גרמיה אחר אחריו:

פסוק ו
כי לשלג יאמר. כך הם הטעמים בספרים כ"י:

הוא ארץ. ב' בקריא חד כתיב ה"א וחד כתיב אל"ף וסימנם הוה גביר לאחיך כתיב ה"א. הוא ארץ. כתיב אל"ף:

פסוק יב
בתחבולתו. בתחבולותיו קרי ועיין בספר הזוהר פ' וירא דף ק"ט ק"י:

פסוק טז
מפלשי עב. בשי"ן שמאלית:

פסוק יט
הודיענו מה נאמר לו. בס"א כ"י הודיענו כתיב. הודיעני קרי אך מצאתי שזהו כדעת מדינחאי אבל למערבאי הודיענו כתיב וקרי ונראה שכן צ"ל בחילופים למערבאי הודיענו כגירסת כל הספרים:

פסוק כ
היספר לו. בס"ס הה"א במאריך:

פסוק כא
ותטהרם. בס"ס במאריך הוא:

פסוק כג
ורב צדקה. בקצת ספרים ורב בקמץ חטוף וטעות הוא כי לא נמנה במסורת ד"ה ב' כ"ח עם הקמוצים:

פרק לח

פסוק א
מן הסערה. מן הסערה קרי והוא חד מן ט"ו מלין דכתיבין תיבא חדא וקריין תרתין מלין וסימן נמסר בד"ה א' כ"ז ואתו שבסימן מ' מנסערה כתיב מן סערה קרי בלא ה' באמצע וכן צ"ל במסורת ויש בו דרש במדרש רות הנעלם מלמד שכפף אותו הקב"ה כנחש ההולך על גחון לדבר עמו ובמדרש חסירות ויתרות מן הסערה קרי מנהסערה כתיב לפי שהיה איוב מטיח דברים כלפי מעלה ואומר רבון העולמים שמא נתחלף לך בין איוב לאויב שנאמר למה פניך תסתיר ותחשבני לאויב לך וכשנגלה עליו הקב"ה שנאמר ויען ה' את איוב מנהסערה אמר לו הקב"ה אני מונה שערותיו של אדם ולא נתחלף לי בין נימא לנימא ונתחלף לי בין איוב לאויב ומה השיב איוב להקב"ה מי זה מעלי' עצה בלי דע' לכן הגדתי ולא אבין נפלאות ממני ולא אדע:

פסוק ב
בלי דעת. הבי"ת בגעיא:

פסוק ג
אור נא כגבר. פליגין עליה יש שקוראין הכ"ף רפה והיא קריאת ב"א ויש שקוראים דגש והיא קריאת ב"נ מכלול דף ק"ז ועיין מ"ש ביחזקאל סימן י"ז:

פסוק ד
איפה. בה"א בסוף תיבה על פי המסורת ובמדרש ילמדנו פ' כי תשא אמר ריב"ל איפה כתיב א"ל היכן היתה איפה שלך באדם הראשון תלויה בראשו בשערו בצוארו בעיניו באיזה אבר וכו' ואיתא נמי בשמות רבה פ' מ' ועיין בפי' מאיר איב לערמאה דף ע"א:

פסוק ה
נטה עליה קו. הקוף דגושה כמו שכתוב במכלול דף ק"ו:

פסוק ח
ים. בקמץ:

פסוק יא
ופא ישית. ב' בקריא חד כתיב ה"א וחד כתיב אל"ף וסימן ופה אשליך לכם גורל (יהושע י"ח:ח') כתיב ה"א ופ"א ישית כתיב אל"ף:

פסוק יב
המימיך. הה"א בגעיא בס"ס:
ידעתה שחר. השחר קרי וזו היא א' מן שלש תיבות דקדמיתא נסיב מן תנייתא כמ"ש בשמואל ב' ה' וטעמא דמלתא בזוהר ריש פרשת שלח לך:

פסוק יג
וינערו רשעים. עי"ן רשעים תלויה ואינון ד' אותיות תלויות כמ"ש בשופטים י"ח ולית דכותהון בקריא כוליה וכן בעל מסורת הברית הגדול שעי"ן זו תלויה לרמוז שהרשעים הם עשירים בעוה"ז דכן אותיות דרשעים עשירים מ"מ סופם שיסתלק העי"ן מהם וישארו רשים ודלים כי לא לעולם חוסן:

פסוק טו
וימנע מרשעים. עי"ן מרשעים תלויה ובפ' חלק מ מה עי"ן של רשעים תלויה כיון שנעשה אדם רש מלמטה נעשה רש מלמעה ע"כ. ד"א למה עי"ן תלויה לפי שהעי"ן מאורו של אדם ודין הוא שיהא נוטל עינ של רשע שהוא מאורו כדכתיב וימנע מרשעים אורם וקרוב

לזה כתב בעל הברית הגדול דעי"ן זו תלויה לרמוז שה' סימא עיניהם של רשעים בל יראו ויהנו מזיו האור שברא ביום הקו"ף ומסורת דריש עזרא אזלא כותייהו:

פסוק כז

שאה ומשאה. ברוב ספרים מדוייקים שתי המלות חסרים וא"ו אחר שי"ן ובקצת מהם שתיהם מלא:

פסוק לד

ושפעת מים. בגעיא:

תכסך. הכ"ף דגושה:

פסוק לה

ויאמרו לך הננו. כתב בעל מכלל יופי ברעה הנו"ן הראשונה ובדגש השניה ע"כ. והרואה יראה שלשונו מועתק מהמכלול בשער דקדוק המלים על מלת הן ואף שם כתוב וברפה הנו"ן השני' וכן הוא בכל הספרים וגם רב פעלים כתב ובצירי ורפיון השניה ויאמרו לך הננו:

פסוק לו

לשכוי. בס"א כ"י כתוב לשכוי השי"ן בחירק ובטעם מלרע ואין כן בשאר ספרים:

לשכוי בינה. הבי"ת רפה:

פסוק מא

ילדו. ילדיו קרי:

אל אל. אין מאריך במלת אל אשונה:

פרק לט

פסוק י

התקשר רים. הה"א בגעיא בס"ס:

רים. כתב הר"ש בר צמח היאבה רים הריש בצירי התקשר רים בחירק והסימן ושכן חררים עכ"ל ודבר זה נפלא הוא בעינינו כי לא מצאנו הפרש ביניהם בשום ספר ואף דברי רד"ק בשרש ראם מוכיחים ששניהם בצירי:

פסוק יא

התבטח בו. הה"א בגעיא בס"ס:

פסוק יב

כי ישוב. ישיב קרי:

וגרנך. הוא"ו בגעיא בס"ס:

פסוק יג
אברה חסידה ונצה. ההי"ן רפין:

פסוק יד
ועל עפר. הוא"ו בגעיא בס"ס:

פסוק טו
וחית השדה תדושיה. ברוב ספרים כ"י התי"ו דגושה ועיין מ"ש בפ' וארא אצל אתה תדבר:

פסוק כ
התרעישנו. הה"א בגעיא בס"ס:

פסוק כו
המבינתך. הה"א בגעיא בס"ס:
כנפו. כנפיו קרי וכתיב כנפו ללמדך שכשפורש כנף אחד מכהה גלגל חמה כך מצאתי במדרש חסירות ויתרות ועיין גיטין פ' כל הגט וויקרא רבה פ' כ"ב:

פסוק ל
ואפרחו. ואפרחיו קרי:
יעלעו דם. בס"ס המדוייקים אין דגש בלמ"ד ודקדוק המלה בשרשים שורש לוע ובמכלול דף קמ"ז ומדקדקים אחרים במלות הזרות:

פרק מ

פסוק ו
מן סערה. מן סערה קרי ועיין מ"ש לעיל סימן ל"ח:

פסוק ז
אזר נא כגבר. בס"ס הכ"ף רפה ועיין מ"ש ביחזקאל סימן י"ז:

פסוק יא
עברות. בדפוס נאפולי ובדפוס קושטאנדינה עם פירוש הכהן ובדפוס ויניציאה עם פירו המאירי ואוהב משפט העי"ן בפתח וכן מצאתי בס"א מדוייק כ"י וכ"כ רד"ק בסגול לב"נ ולב"א בפתח:

פסוק יג
חבש. במקצת מדוייקים חסר וא"ו ועיין מ"ש ביחזקאל סימן כ"ד:

פסוק טז
כחו במתניו. הבי"ת רפויה:

פסוק יז
פחדו. פחדיו ק':
ישרגו. השי"ן בחולם לא בשלש נקודות כמו שנמצא בדפוס ישן:

פסוק כ
וכל חית. הוא"ו בגעיא:

פסוק כא
ובצה. הה"א רפה:

פסוק כב
צללו יסבוהו. במקצת מדוייקים מלא וא"ו אחר בי"ת:

פסוק כג
ולא יחפוז. בוקירא רבה סיף פ' כ"ב ומדרש רבה פ' כ"א בענין גדולת בהמות בהררי אלף אמרינן אליבא דמאן כל מה שהירדן עושה לששה חדשים ומכניס הוא עושה גמיעה א' שנאמר הן יעשק נהר ולא יחפוז וכתב בעל מתנות כהונה י"ל דדריש וא"ו של ולא אע"ג שמצאתיו כתיב לא יחפוז בלא וא"ו וכו' ע"ש ואולם בנוסח קדמון מטוליטולא כתוב ולא בוא"ו וחזיתיו דדחיק ליה עלמא להיא וא"ו ומתחלה הי כתוב לא בוא"ו (צ"ל בלא וא"ו) וכן הוא בדפוס שונצין ונפולי ווניציאה שנת רע"ח גם בפירש רש"י ורלב"ג ון עזרא והתרגום גרסינן ולא בוא"ו וכן הביאוהו רד"ק ובעל הלשון ומאיר נתיב בשרש חפז:

פסוק כט
התשחק בו. הה"א במאריך במדוייקים וכן הוא לב"א והשי"ן בפפתח בכל הספרים וכן צ"ל בחילופים:

פסוק לב
אל תוסף. בפתח כמו ותאכל ותשבע ותתר רות ב' מכלול דף קכ"ז:

פרק מא

פסוק ב
יעורנו. במ"ג נכתב בדל"ת בכתוב וזה טעות גמור אך יש מחלוקת בין הספרים. כי במקצתם יעירנו כתיב ביו"ד וקרינן יעורנו בוא"ו ובמקצת ספרים כתיב וקרי יעורנו בוא"ו ויש לקיים גירסא זו מדלא חשיב ליה בעל המסורת עם מלין דכתיבין יו"ד באמצע

תיבותא וקריין וא"ו אח"כ מצאתי שזהו מחלוקת בין מדינחאי למערבאי למדינחאי יעירנו כתחיב ביו"ד ולמערבאי יעורנו בוא"ו וידוע דקים לן כמערבאי:

פסוק ד

לא אחריש. לו קרי. ויש לתמוך כי כל המפרשים פירשו לא אחרי' באל"ף והמנהג ברוב לפר כפי הקרי ולא כפי הכתיב. האמנם מצאתי במקצת ספרים מהדפוס ומכ"י שכתוב לא באלף ואין בהם הקרי בוא"ו אב להם נגד המסורת יען נמנה זה עם ט"ו לא דקריין לו. וסימן נמסר בפרשה שמיני וראיתי ג"כ להר"ש בר צמח שבתחלה פירש לא באל"ף ואח"כ כתב שראה בספרים המדוייקים לא כתיב באל"ף וקרי בוא"ו ועל כן פירשו ג"כ בוא"ו עיין עליו ובמדרש תנחומא הובא בילקוט אמר הקב"ה לו אחריש בדין לאברהם בלבד שתקתי למה שהוא שתק לך וכו' ובב"ר פ' מ"ט לא אחריש בדין לך אני מחרשי ולבנים היוצאים ממך וכו' ולפי גירסת התנחומא יהיה פירוש הכתוב בניחותא אבל גירסת ב"ר יהיה פירוש הכתוב בתמיהה וכי לך ולבנים היוצאים ממך לא אחריש כן פירשו בעל מתנות כהונה ובעל יפה תואר ואע"פ שאינ כדאי להכניס עצמי בין ההרים הנני מוסיף בזה דברים דאי גרסינן בב"ר לו אחריש בוא"ו ניחא טפי שיהיה פירוש הכתוב והמאמר בניחותא וחדא אורחא אית להו למסורת ולמדרש בב"ר ולא פליגי אהדדי:

פסוק ז

באחד יגשו. במקצת ספרים מדוייקים הגימ"ל קמוצה כמנהג בהפסק ורד"ק כתב במכלול ד' כ"ג שהיא פתוחה וכן מצאתי בס"א כ"י שנמר עליו לית:

פסוק ח

עטישתיו. הגעיא בעי"ן בס"ס:

פסוק יא

מפיו לפידים. בכל ספרים מדוייקים מלא דמלא וכן הדין כפי המסרה שכתבתי בפירוש בסוף פרשת יתרו:

פסוק יד

בצוארו. הבי"ת בגעיא בס"ס:

פסוק כ

נהלפכו. בשוא הה"א ודגש הפ"א מכלול דף ע"ב ושרשים:

פסוק כא

נחשבו תותח. התי"ו רפה:

פסוק כו
את כל גבוה. כל את ואת דמקף. בשלש נקודותיו תקף. חוץ מפסוק שלשה וג' נקודות בהם חרושה. וסימן בהצותו את ארם נהרים. את גאון יעקב. כי את אשר יאהב. וכלך את ואת גר שבטעמו. בשתי נקודות רשומו. חוץ מא' באיוב מיוחד את כל גבוה ע"כ. והחפץ לדעת מוצאות של אלה הכללים ידרוש במכלול ריש שער דקדוק המלים ובמסורת סימן ג' מספר המשלים או במזמור מ"ז מספר תהלים:

פרק מב

פסוק ב
ידעת. ידעתי קרי ועיין מ"ש בתהלים סוף מזמור ק"מ:

פסוק ג
בלי דעת. הבי"ת בגעיא בס"ס:

פסוק ד
שמע נא. בגעיא:

פסוק ח
ושבעה אילים. במקצת מדוייקים מלא דמלא וכן ראוי כפי מה שנמסר לעיל סימן מ"א במקרא גדולה וגם במסרה גדולה ערך א':

פסוק ט
ובלדד השוחי צופר הנעמתי. כן הוא בספרים מוגהים:

פסוק י
את שבית איוב. שבות קרי:

פסוק יא
קשיטה אחת. בקצת ספרים כתוב אחת כולו פתח אבל בהרבה מדוייקים כ"י ודפוסים ישנים האל"ף בסגול החי"ת קמוצה והמסרה מכרעת כמותם שנמסר ביהושע סי' ו' ובפרשת בשלח אחת ו' זקיפין פתחין והובאו גם במכלול דרנ"ה ואין זה במניינם:

פסוק טז
וירא את בניו. ויראה קרי: